

Dit rapport is een uitgave van het NIVEL.
De gegevens mogen worden gebruikt met
bronvermelding.

Buitenlandse tandartsen in Nederland

**BIG-geregistreerde tandartsen die in het buitenland hun diploma hebben
behaald of een buitenlandse nationaliteit hebben**

Ph.J.M. Heiligers
R.R.J. Kalf
R.S. Batenburg

U vindt dit rapport en andere publicaties van het NIVEL in PDF-format op: www.nivel.nl

ISBN 978-94-6122-063-9

<http://www.nivel.nl>

nivel@nivel.nl

Telefoon 030 2 729 700

Fax 030 2 729 729

©2010 NIVEL, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIVEL te Utrecht. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting	7
1 Inleiding	9
2 Onderzoeksmethode en gegevensverzameling	13
3 Non-respons analyse: kenmerken van de niet bereikte buitenlandse tandartsen	15
4 Responsanalyse: basiskenmerken van de bereikte buitenlandse tandartsen	19
5 Een beschrijving van de bereikte buitenlandse tandartsen die in Nederland werkzaam zijn	25
6 Analyse van de bereikte buitenlandse tandartsen in het licht van de capaciteitsramingen	37
6.1 Achtergrondgegevens van deze studie	37
6.2 Parameters van buitenlandse tandartsen in de toekomst: 2010-2020	40
6.3 Conclusie	43
Literatuur	45
Bijlage 1 : Brief en vragenlijst	47
Bijlage 2: aanvullende tabel bij hoofdstuk 6	51

Voorwoord

Dit onderzoek is door het NIVEL uitgevoerd ten behoeve van de integrale capaciteitsraming voor medisch specialistische en tandheelkundige vervolgoopleidingen die het Capaciteitsorgaan eind 2010 zal publiceren. Dank gaat uit naar de werkgroep Eerstelijns Mondzorg (ELM) van het Capaciteitsorgaan fungeerde als begeleidende werkgroep. Primaire begeleiding van het onderzoek vanuit het Capaciteitsorgaan was in handen van mw. A. Zandbergen en dhr. H. Leliefeld van het Capaciteitsorgaan.

Leden van de werkgroep ELM:

Mw. C. Julien (Corina)	(beroepsgroep, voorzitter)
Dhr. F.R. Barendrecht (Frits)	(beroepsgroep)
Dhr. R.J. Bausch (Robert)	(opleidingsinstellingen)
Dhr. P.G.A.M. Heetman (Peter)	(beroepsgroep)
Dhr. J.L.M. van den Heuvel (Jos)	(beroepsgroep)
Dhr. J.J.M. Hillemans (Jos)	(zorgverzekeraars)
Dhr. J.A. Kieft (Johan)	(zorgverzekeraars, vicevoorzitter)
Dhr. Vos (Nico)	(beroepsgroep)
Dhr. M.H. Schaub (Rob)	(opleidingsinstellingen)

Utrecht, september 2010

Samenvatting

Via het BIG register wordt bijgehouden hoeveel tandartsen er in Nederland zijn. Ook de tandartsen die in het buitenland een diploma hebben behaald of in het buitenland woonachtig zijn kunnen zich inschrijven in dit register. Op dit moment is het echter onduidelijk hoeveel buitenlandse tandartsen daadwerkelijk in Nederland werkzaam zijn. Het is van belang hier meer inzicht in te krijgen in verband met de capaciteitsramingen van de tandartsen. Hiertoe heeft het Capaciteitsorgaan opdracht gegeven aan het NIVEL om onderzoek te doen naar alle tandartsen die in het buitenland een diploma hebben behaald of in het buitenland woonachtig zijn en ingeschreven staan in het BIG register. Het doel van dit onderzoek is om een reële inschatting te maken van het totaal aantal buitenlandse tandartsen dat in Nederland werkzaam is. Alsook hun huidige en toekomstige arbeidsmarktgedrag in kaart te brengen.

Alle 1.456 buitenlandse tandartsen (tandartsen die in het buitenland woonachtig zijn of in het buitenland het diploma hebben behaald) die in het BIG register staan geregistreerd zijn voor dit onderzoek aangeschreven. Hiervan heeft 29% gerespondeerd. Daarnaast is van 24% de vragenlijst retour ontvangen en van 47% is geen reactie gekregen.

Uit de data analyse komt naar voren dat 17% van de respondenten aangeeft een Nederlandse nationaliteit te hebben. Dit kan het gevolg zijn van Nederlanders die in het buitenland een opleiding tot tandarts hebben gevolgd, in verband met de numerus fixus in Nederland. Dit zou dus een vertekend beeld kunnen geven, waardoor de analyses apart gedaan zijn voor tandartsen met een Nederlandse nationaliteit en met een buitenlandse nationaliteit.

Verder komt uit de data analyse naar voren dat van alle respondenten 68% aangeeft daadwerkelijk werkzaam te zijn in Nederland. Men geeft vooral aan in het laatste decennium het diploma behaald te hebben, zich geregistreerd te hebben in Nederland en werkzaam te zijn geworden in Nederland. Daarnaast blijkt dat de meeste buitenlandse tandartsen werkzaam zijn in een eigen praktijk of in dienstverband in een praktijk. Tot slot blijken werkzame buitenlandse tandartsen gemiddeld 0,79 fte werkzaam te zijn.

Voor de capaciteitsraming van de tandartsen is het van belang om inzicht te hebben in de buitenlandse tandartsen die werkzaam zijn in Nederland. Bij het opstellen van de conclusie is besloten om alleen tandartsen met een buitenlandse nationaliteit te betrekken. Er kan geconcludeerd worden dat bij ongewijzigd beleid jaarlijks 180 nieuwe buitenlandse tandartsen zullen instromen in Nederland in de periode 2010-2020. Verder wordt verwacht dat 28% in die 10 jaar weer zal uitstromen. Van de geregistreerde tandartsen met een buitenlandse nationaliteit zal naar verwachting 65% werkzaam worden in Nederland. De gemiddelde werkweek (0,77 fte) en het aandeel vrouwen (43%) zal naar verwachting ongewijzigd blijven. Van de huidige werkzame tandartsen met een buitenlandse nationaliteit zal voor 2020 38% uitstromen, waardoor er in 2020 in totaal 140 actief zullen zijn, met een gemiddelde werkweek van 0,77 fte. Als verondersteld wordt dat ook de non-respons populatie in een vergelijkbare omvang werkzaam is als de

responspopulatie en ook bij hen 38% voor 2020 uitstroomt, dan zijn er in 2020 van deze populatie nog 325 actief, met een werkweek van gemiddeld 0,77 fte.

1 Inleiding

Werkzame zorgverleners, waaronder ook de tandartsen, worden in Nederland geregistreerd in het BIG-register. Officieel mag men zonder BIG-registratie niet zelfstandig het beroep uitoefenen of de beroepstitel voeren. Voor tandartsen die in het buitenland hun opleiding gevolgd hebben, is het ook mogelijk om zich in Nederland te registreren en vestigen. Zij dienen dan een verklaring van vakbekwaamheid aan te vragen bij het BIG-register, omdat het van belang is dat buitenlandse tandartsen daadwerkelijk voldoen aan de Nederlandse opleidingseisen. Bij het verkrijgen van deze erkenning wordt niet standaard de kennis van de Nederlandse taal getoetst. Dit wordt alleen getoetst bij zorgverleners die hun diploma buiten de Europese Unie behaald hebben. Voor erkenning van de buitenlands gediplomeerde tandarts van buiten de EU wordt van overheidswege vereist dat hij BIG geregistreerd wordt en werkt volgens de hier geldende normen. Alleen een diploma erkenning is niet voldoende. Voor tandartsen met een diploma van buiten de EER is het per 1 januari 2007 minder eenvoudig om zich te vestigen in Nederland doordat het met goed gevolg afleggen van een assessment verplicht is gesteld. Het is echter wel mogelijk om onder toezicht van een reeds gevestigde tandarts te gaan werken. Hiervoor is het assessment niet verplicht.^{1,2}

In dit rapport wordt de onderstaande definitie voor buitenlandse tandartsen gebruikt.

Definitie buitenlandse tandarts:

Een buitenlandse tandarts wordt gedefinieerd als een tandarts die in het buitenland zijn/haar diploma heeft behaald of de buitenlandse nationaliteit heeft (zoals de BIG die definitie hanteert).

Inmiddels is het aantal BIG-geregistreerde buitenlandse tandartsen aanzienlijk, maar is het niet bekend of deze tandartsen ook in Nederland wonen en/of werkzaam zijn. Voor het opstellen van capaciteitsramingen is het van belang om duidelijkheid te krijgen over het aantal buitenlandse tandartsen, dat daadwerkelijk in Nederland werkzaam is. Op basis van reële cijfers kan dan het aantal opleidingsplaatsen bepaald worden om op de lange termijn de arbeidsmarkt voor tandartsen in evenwicht te houden.

Uit het Capaciteitsplan 2009 Advies Mondzorg komt naar voren dat veel van de buitenlandse tandartsen uit Duitsland en België komen, waarbij het grootste deel uit Duitsland afkomstig is.³ In 2007 heeft het verbond voor Vlaamse Tandartsen (VVT) aangegeven dat de helft van de pas afgestudeerde Belgische tandartsen naar Nederland vertrekt om te werken. Belangrijke redenen hiervoor zijn de betere beloning en gunstigere arbeidsomstandigheden in Nederland. In Tabel 1.1 is de instroom van het aantal buitenlandse tandartsen in Nederland van 1999 tot en met 2009 weergegeven. Grotendeels komen deze tandartsen uit Duitsland en België. Er komen echter ook aanvragen van buiten de EU,

vooral uit Zuid-Afrika.² In de periode tot 2005 was de numerus fixus voor de tandarts opleiding gesteld op 300, als men uitgaat van een opleidingsrendement van 85% houdt dit in dat per jaar ongeveer 255 tandartsen in het werkveld instroomden.³ Het aantal buitenlandse tandartsen dat in deze periode instroomde (Capaciteitsplan 2009), was dus bijna gelijk aan het jaarlijks aantal afgestudeerden van de Nederlandse opleidingen tandheelkunde.

Tabel 1.1: Instroom tandartsen met een buitenlandse nationaliteit per jaar

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Instroom buitenlandse tandartsen	93	105	111	125	174	177	194	195	134	189	182

Bron: BIG-register

Gelet op de BIG geregistreerde tandartsen lijkt de instroom vanuit het buitenland de afgelopen jaren te zijn toegenomen, terwijl de numerus fixus van de Nederlandse tandartsopleiding naar beneden is gebracht. De toename is duidelijk herkenbaar als 5 opeenvolgende jaren samen genoemd worden (Tabel 1.2).

Tabel 1.2: Instroom tandartsen met een buitenlandse nationaliteit per jaar

	2000-2004	2005-2009
Instroom buitenlandse tandartsen	692	894

Bron: BIG-register

Het Capaciteitsorgaan heeft in december 2009 aangegeven dat Nederland minder of niet afhankelijk zou moeten zijn van instroom uit het buitenland.⁴ Als men in Nederland meer tandartsen zou opleiden, dan is het aannemelijk dat de instroom vanuit het buitenland zal dalen. Uit het Capaciteitsplan 2009 Advies Mondzorg komt naar voren dat het aantal opleidingsplaatsen opgehoogd zou moeten worden van 240 naar 314 per jaar, als men rekening houdt met een netto instroom van 89 buitenlandse tandartsen per jaar. Met netto wordt hier bedoeld dat er rekening mee wordt gehouden dat slechts 50% van de geregistreerde buitenlandse tandartsen ook in Nederland aan het werk gaat. Hier is voor 89 buitenlandse tandartsen gekozen, omdat de voorgaande 4 jaren (2005-2008) in totaal gemiddeld 178 buitenlandse tandartsen zich per jaar ingeschreven hebben. De helft hiervan is 89. Als men de buitenlandse instroom volledig buiten beschouwing wil laten dan is een ophoging van 240 naar 466 opleidingsplaatsen per jaar noodzakelijk. Als men uitgaat van een instroom van 314 in de opleiding tandheelkunde per jaar, dan zal het aantal tandartsen afnemen van 8600 in 2008 naar 8461 in 2020.³

In dit onderzoek zal nagegaan worden welke buitenlandse tandartsen daadwerkelijk in Nederland werkzaam zijn. Voor het ondernemen van dit vragenlijstonderzoek is het BIG-register gebruikt als adresbron. Op basis van de meest recente versie van het BIG-register

is een selectie gemaakt van alle BIG-geregistreerde tandartsen die in een ander land dan Nederland zijn geboren en/of opgeleid.

Twee vraagstellingen staan in dit onderzoek centraal:

- 1) Hoeveel tandartsen met een buitenlandse opleiding zijn er werkzaam in Nederland, wat is hun huidige en toekomstige arbeidsmarktgedrag, en welke trends zien we voor deze groei?
- 2) Op welke wijze dient deze 'factor' in de capaciteitsramingen en opleidingsplanning van de mondzorg in Nederland te worden meegenomen.

In hoofdstuk 2 wordt de methode van onderzoek en gegevensverzameling beschreven, gevolgd door hoofdstuk 3 met de non-responsanalyse. In hoofdstuk 4 komen de belangrijkste kenmerken van de respons aan de orde. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 5 het aanbod aan buitenlandse tandartsen op basis van onze responsgegevens. In hoofdstuk 6 wordt op basis van deze studie en gegevens van het BIG-register ingegaan op enkele parameters voor de capaciteitsraming van buitenlandse tandartsen.

2 Onderzoeksmethode en gegevensverzameling

Brongegevens: adressen en vragenlijst

Voor het uitzetten van ons onderzoek is het BIG-register gebruikt als adressenbron. Op basis van de meest recente (januari 2010) versie van het register zijn alle BIG-geregistreerde tandartsen die in een ander land dan Nederland zijn geboren of opgeleid geselecteerd. Van deze tandartsen zijn vanuit het register een aantal basiskennmerken opgevraagd, namelijk naam, woonadres, leeftijd en geslacht. In totaal zijn de gegevens van 1.456 buitenlandse tandartsen verkregen. Aan deze personen is vervolgens een zeer beknopte Engelstalige vragenlijst gestuurd. Hierin zijn een aantal kernvragen opgenomen ten aanzien van het land waar men is afgestudeerd, het begin en eventuele onderbrekingen en/of beëindiging van de werkzaamheden in Nederland, de omvang en aard van deze werkzaamheden, de organisatie/locatie waarbinnen deze werkzaamheden zijn uitgevoerd en de verwachte uittredeleeftijd. In de begeleidende brief werd duidelijk het doel van het onderzoek toegelicht en een garantie gegeven voor een vertrouwelijke verwerking van de gegevens (vragenlijst en brief zijn bijgevoegd in bijlage 1).

Retourzending, non-respons en rappel

Na de eerste verzending bleek dat relatief veel vragenlijsten retour kwamen met de vermelding ‘verhuisd’ of ‘onbekend op dit adres’: bijna een kwart. Hierop werd allereerst geverifieerd of in het adressenbestand verkregen vanuit het BIG-register nog een ander adres van de desbetreffende persoon stond, omdat een aantal geregistreerden zowel een buitenlands als een Nederlands adres had opgegeven. Degenen die twee adressen opgaven werden bij retourzending opnieuw benaderd op het andere adres. Degenen die geen tweede adres opgegeven hadden werden opgezocht op www.agbcode.nl. Het Algemeen Gegevens Beheer Zorgverleners (AGB Zorgverleners) is een register waarin gegevens van zorgverleners in Nederland worden vastgelegd, deze zijn voorzien van een unieke codering. Deze AGB-code wordt landelijk gebruikt binnen het communicatie- en declaratieproces tussen zorgverlener en zorgverzekeraar.⁵ Ter verificering werd gekeken of de voorletter(s), achternaam en geslacht van de persoon overeen kwamen met de gegevens uit het adressenbestand van het BIG-register. Als dit het geval was, dan werd de desbetreffende persoon op dit adres wederom benaderd. Daarnaast is van zes personen via e-mail een adreswijziging ontvangen, ook deze nieuwe adressen zijn aangeschreven.

Drie weken na de verzending van de vragenlijsten zijn in totaal 987 buitenlandse tandartsen gerappelleerd. Hiervan zijn 89 buitenlandse tandartsen benaderd met een adres verkregen via de AGBcode website en 898 buitenlandse tandartsen op het adres afkomstig uit het BIG-register.

Na dit eerste rappel waren er nog 843 buitenlandse tandartsen waarvan zowel geen respons als geen retour vragenlijst ontvangen was. Dit was reden om voor deze 843 buitenlandse tandartsen alsnog via www.agbcode.nl naar een mogelijk ander adres te zoeken. Deze zoekactie heeft wederom nieuwe adressen opgeleverd, waardoor naar 224 buitenlandse tandartsen wederom een schriftelijke vragenlijst verstuurd werd.

Na het sluiten van het hierboven beschreven veldwerk is door het Capaciteitsorgaan besloten om een extern bureau te vragen om voor een steekproef uit de non-respons alsnog het huidige woon- en of werkadres te achterhalen. Hierbij wordt door extern bureau gebruik gemaakt van (een combinatie van) specifieke informatiebronnen, waaronder internet-bronnen en bronnen zoals die in de relevante landen buiten Nederland beschikbaar zijn. In juli en augustus 2010 is op deze manier door het externe bureau 'speurwerk' verricht onder een eerste selectie van 100 personen waarvan de enquête onbestelbaar retour was gekomen. Dit leverde 78 nieuwe woon- en/of werk-adressen op. Vervolgens is besloten het externe bureau de adressen van nog eens 100 personen na te laten speuren van wie de enquête onbestelbaar retour kwam, en tevens van 100 personen van wie niets werd vernomen (dus noch een geopende/ingevulde enquête, noch een onbestelbaar retour gekomen enquête). In totaal zijn van de 300 nagespeurde personen nog 120 adressen gevonden. Deze 120 tandartsen zijn op het adres door het externe bureau aangeleverd, opnieuw met dezelfde enquête benaderd. De respons op deze herzending is tot nu toe slechts 7% (N=8); daarnaast zijn 2 onbestelbare retourzendingen teruggekomen. Dit geringe aantal is op dit moment onvoldoende om de hierna volgende cijfers aan te passen.

Respons

In Tabel 2.1 is een overzicht te vinden van het aantal verzonden vragenlijsten, het aantal ingevulde vragenlijsten (respons), het aantal ongeopend retour verzonden vragenlijsten en het aantal waar geen reactie van is verkregen. Het gaat hierbij om de respons na afronding van het NIVEL-veldwerk, medio juli 2010.

In totaal is van 417 respondenten (29%) een ingevulde vragenlijst ontvangen, van 361 buitenlandse tandartsen (25%) is de vragenlijst ongeopend retour verkregen en tot slot is van 678 buitenlandse tandartsen (47%) geheel geen reactie ontvangen. Zoals hierboven reeds aangegeven, vormt de retour afzender en non-respons groep een relatief groot deel van de benaderde buitenlandse tandartsen. In het volgende hoofdstuk wordt verder ingegaan op de samenstelling van deze non-respons groepen.

Tabel 2.1: Overzicht respons, retour afzender en non-respons onder de aangeschreven buitenlandse tandartsen, januari-juli 2010

	N	%
Respons	426	29%
Retour afzender	347	24%
Non-respons (noch respons of retour afzender)	683	47%
Totaal	1.456	100%

3 Non-respons analyse: kenmerken van de niet bereikte buitenlandse tandartsen

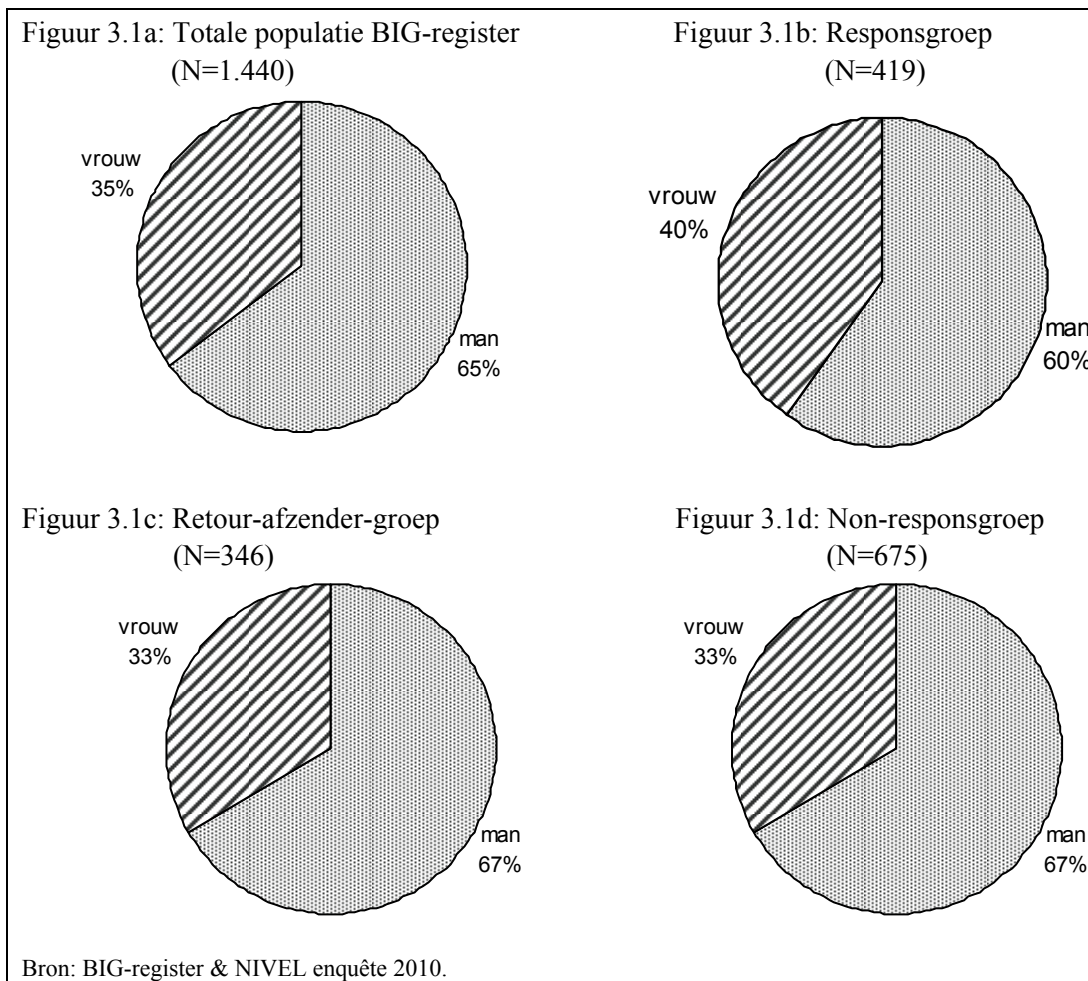
In dit hoofdstuk worden op basis van gegevens in de BIG registratie karakteristieken van de responsgroep, de retour-afzender-groep en de non-respons-groep (zie ook Tabel 2.1 in het voorgaande hoofdstuk) uiteen gezet. Het betreft achtereenvolgens de leeftijdsverdeling, de sekseverdeling en het land waar men woonachtig is.

Leeftijdsverdeling

Van het totaal aantal aangeschreven buitenlandse tandartsen is 62% jonger dan 45 jaar. Dit percentage vinden we ook in de drie verschillende subgroepen, de responsgroep, de retour-afzender-groep en de non-respons-groep. Ook de gemiddelde leeftijd in de totale groep (42,6 jaar) is min of meer gelijk aan de gemiddelde leeftijd binnen de drie verschillende groepen, namelijk 42,3 jaar voor de responsgroep, 43,2 jaar voor de retour-afzender-groep, en 42,5 jaar voor de non-responsgroep. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat er geen leeftijdsverschillen zijn tussen responsgroep, de retour-afzender-groep en de non-respons-groep van aangeschreven BIG-geregistreerde buitenlandse tandartsen.

Sekseverdeling

In Figuur 3.1a kan men zien dat 65% van de totale groep BIG-geregistreerde buitenlandse tandartsen die zijn aangeschreven man is. In de responsgroep is het percentage mannen 60%, in de retour-afzender-groep 67%, en in de non-responsgroep ook 67% (Figuur 3.1b,c,d). Ook hier is de conclusie is dat er geen verschil in sekseverdeling is tussen de responsgroep, retour-afzender-groep en de non-respons-groep.

Land waar men (volgens het BIG-register) woonachtig is

Alle 1.456 BIG-geregistreerde buitenlandse tandartsen zijn, zoals eerder beschreven, in eerste instantie benaderd via een door het BIG-register verstrekt adres. In Tabel 3.1 is een overzicht te zien van de landen waar deze buitenlandse tandartsen volgens dit adres woonachtig zijn. De landen waar ten minste 2,5% van de buitenlandse tandartsen vandaan komen worden apart benoemd, de rest is samengenomen onder de categorie ‘overig’. Uiteraard is een aantal van de buitenlandse tandartsen inmiddels naar Nederland verhuisd en daarom is ook Nederland opgenomen als land waar men woonachtig is.

Uit Tabel 3.1 komt naar voren dat de meeste aangeschreven tandartsen een BIG-adres in Duitsland hadden (38%). Vervolgens blijkt dat in de tweede plaats vrij veel buitenlandse tandartsen op het moment van de steekproeftrekking woonachtig zijn in Nederland (27%), gevolgd door België met 18%. Wederom onderverdeeld naar de drie respons-groepen, blijkt dat:

- Binnen de responsgroep de meeste respondenten een Nederlands BIG-adres (39%) hebben, daarna woont 29% in Duitsland, en in de derde plaats 17% in België.

- Binnen de afzender-retour-groep de meeste tandartsen (67%), een (*onjuist*) BIG-adres in Duitsland hadden:, op de tweede plaats volgt België met 12% en op de derde plaats Nederland met 9% onjuiste adressen.
- Binnen de non-responsgroep 30% van de aangeschreven personen een (*juist dan wel onjuist*) BIG-adres had in Duitsland , gevolgd door 29% in Nederland en 22% in België.

Tabel 3.1: Land waar BIG-geregistreerde buitenlandse tandartsen, afgeleid van woonadres via het BIG-register, woonachtig zijn. Onderverdeeld naar respons-, afzender-retour-, non-respons- en totale groep

Land waar woonachtig	Respons		Afzender-retour		Non-respons		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
België	74	17%	42	12%	152	22%	268	18%
Duitsland	123	29%	231	67%	203	30%	557	38%
Israël	5	1%	10	3%	25	4%	40	3%
Nederland	166	39%	31	9%	197	29%	394	27%
Overig*	44	10%	28	8%	87	13%	159	11%
Zuid Afrika	14	3%	5	1%	19	3%	38	3%
Totaal	426	100%	347	100%	683	100%	1.456	100%

* Onder overig vallen de volgende landen: Australië, Bulgarije, Denemarken, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, IJsland, Italië, Lesotho, Litouwen, Luxemburg, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenie, Slowakije, Spanje, Suriname, Tsjechië, Verenigde Arabische Emiraten, Amerika, Zuid-Korea, Zuidwest Afrika, Zweden en Zwitserland.

Bron: BIG-register & NIVEL enquête 2010.

In Tabel 3.2 is dezelfde verdeling naar respons en land weergegeven als in Tabel 3.1, maar dan exclusief de buitenlandse tandartsen die volgens het BIG-register een Nederlands woonadres hadden. Zo kan nader worden bezien in welke landen buiten Nederland de respons en non-respons geconcentreerd is. Het beeld uit de vorige analyse wordt versterkt dat met name personen met een Duits woonadres in het BIG-register oververtegenwoordigd zijn, vooral in de afzender-retour groep. Het betreft hier een groep die waarschijnlijk in verband met registratie in Nederland verhuisd is. Procentueel vormen de tandartsen met een (juist) Duits woonadres nu ook de meerderheid van de responsgroep. Op deze groep wordt in het volgende hoofdstuk verder ingegaan.

Tabel 3.2: Land waar BIG-geregistreerde buitenlandse tandartsen woonachtig zijn, volgens het BIG-register, exclusief respondenten met een Nederlands woonadres. Onderverdeeld naar respons-, afzender-retour-, non-respons- en totale groep

Land waar woonachtig	Respons		Afzender-retour		Non-respons		Totaal	
	N	%	N	%	N	%	N	%
België	74	28%	42	13%	152	31%	268	25%
Duitsland	123	47%	231	73%	203	42%	557	52%
Israël	5	2%	10	3%	25	5%	40	4%
Overig*	44	17%	28	9%	87	18%	159	15%
Zuid Afrika	14	5%	5	2%	19	4%	38	4%
Totaal	260	100%	316	100%	486	100%	1.062	100%

* Onder overig vallen de volgende landen: Australië, Bulgarije, Denemarken, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, IJsland, Italië, Lesotho, Litouwen, Luxemburg, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenie, Slowakije, Spanje, Suriname, Tsjechië, Verenigde Arabische Emiraten, Amerika, Zuid-Korea, Zuidwest Afrika, Zweden en Zwitserland.

Bron: BIG-register & NIVEL enquête 2010.

Ook voor deze deelpopulatie geldt dat er geen leeftijd- en sekseverschillen zijn tussen responsgroep, de retour-afzender-groep en de non-respons-groep. Ook de verhouding betreffende het land waar men woont, komt overeen met de verhouding van de totale populatie (uiteraard exclusief degenen die een Nederlands woonadres hebben).

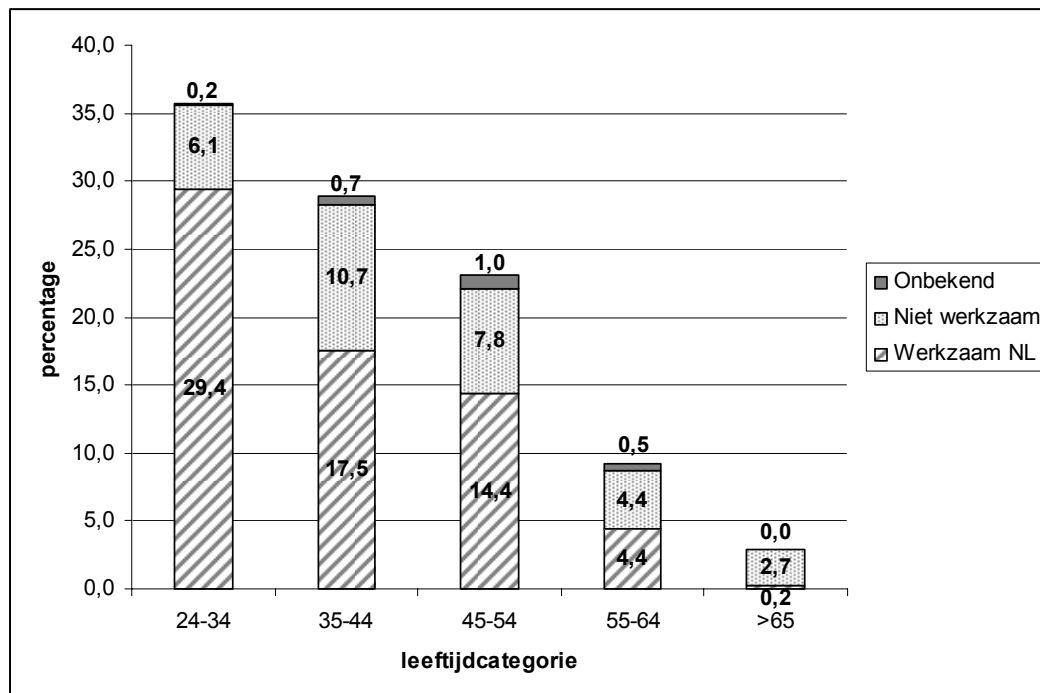
4 Responsanalyse: basiskenmerken van de bereikte buitenlandse tandartsen

In dit hoofdstuk worden een aantal basiskenmerken van de respondenten beschreven. Deze beschrijving is gebaseerd op de antwoorden van de respondenten in de schriftelijke enquête, dus niet van de BIG-gegevens. We gaan na hoe wat de leeftijd, het geslacht, nationaliteit, jaar van afstuderen en het land is waar men de opleiding tot tandarts heeft afgerond, op basis van de enquête. Hierdoor kunnen we nagaan in hoeverre dit andere verdelingen van deze basiskenmerken oplevert dan in het vorige hoofdstuk 3, welke gebaseerd waren op de BIG-registratiegegevens. Daarbij wordt in dit hoofdstuk steeds een onderscheid gemaakt naar respondenten die aangeven niet werkzaam zijn in Nederland, en de respondenten die aangeven wel werkzaam zijn in Nederland. De analyses zijn gebaseerd op de respons van 426 personen.

Leeftijdverdeling

In Figuur 4.1 is de leeftijdsverdeling van de respondenten weergegeven. Hieruit komt naar voren dat 65% (N=266) van de respondenten jonger is dan 45 jaar. Het merendeel van de jongere buitenlandse tandartsen (<45 jaar) is werkzaam in Nederland. Deze leeftijdsverdeling van de groep respondenten komt overeen met de leeftijdsverdeling van het totaal aantal aangeschreven BIG-geregistreerde buitenlandse tandartsen (zie vorige hoofdstuk). In het BIG-register is 62% van de buitenlandse tandartsen 45 jaar of jonger.

Figuur 4.1: Procentuele verdeling van de groep respondenten naar werkzaamheid in Nederland en leeftijd (de in de figuur getoonde getallen tellen op tot 100%; N=411)

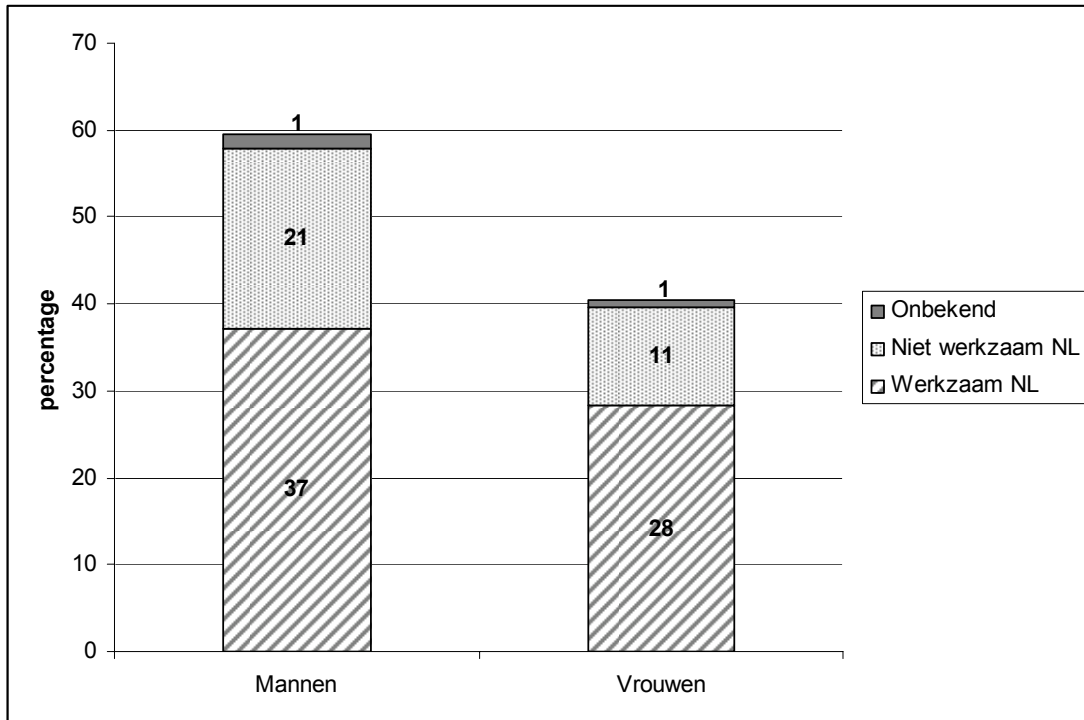

Bron: NIVEL enquête 2010.

Sekseverdeling

Figuur 4.2 laat zien dat 59% van de respondenten man is. Van de mannelijke respondenten werkt drie van de vijf in Nederland en bij de vrouwen werkt twee van de drie in Nederland.

Figuur 4.2: Procentuele verdeling van de groep respondenten naar werkzaamheid in Nederland en geslacht (de in de figuur getoonde getallen tellen op tot 100%; N=407)

Bron: NIVEL enquête 2010.

Nationaliteit

In Tabel 4.1 wordt de zelf opgegeven nationaliteit van de respondenten weergegeven. Het gaat hierbij om de zelf opgegeven nationaliteit die men heeft in 2010. Landen waarvan ten minste 5% aangeeft de nationaliteit te hebben wordt in de tabel weergegeven, de overige landen zijn samengevoegd tot één categorie: 'overig'. Van alle respondenten geeft 30,0% aan een Duitse nationaliteit te hebben. In de tweede plaats heeft 19,3% een Belgische nationaliteit en in de derde plaats zien we dat 17,1% van de buitenlandse tandartsen een Nederlandse nationaliteit heeft. Een kleine 6,8% geeft aan de Zuid-Afrikaanse nationaliteit te hebben.

Van de respondenten met een Duitse nationaliteit werkt iets meer dan de helft in Nederland, van degenen met een Belgische nationaliteit werkt twee derde in Nederland en bij degenen met een Nederlandse nationaliteit werkt een ruime drie vierde in Nederland.

Tabel 4.1: Procentuele verdeling van de groep respondenten, naar werkzaamheid in Nederland en land van herkomst, inclusief Nederlanders

Land	Werkzaam NL		Niet werkzaam NL		Totaal*	
	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage
België	54	13,0%	24	5,8%	80	19,3%
Duitsland	62	15,0%	55	13,3%	124	30,0%
Nederland	58	14,0%	13	3,1%	71	17,1%
Zuid Afrika	24	5,8%	4	1,0%	28	6,8%
Overig**	75	18,1%	35	8,5%	111	26,8%
Totaal	273	65,9%	131	31,6%	414	100%

* Totaal is niet gelijk aan de som van ‘Werkzaam NL en ‘Niet werkzaam NL. Er zijn een aantal respondenten waar de werkzaamheid niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen de volgende landen: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot Brittannië, Hongarije, IJsland, Iran, Israël, Italië, Litouwen, Moldavië, Noorwegen, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenie, Rusland, Spanje, Servië, Thailand, Tsjechische Republiek, Uruguay, Zweden en Zwitserland.

Bron: NIVEL enquête 2010.

In Tabel 4.2 wordt de nationaliteit weergegeven van alle respondenten met een buitenlandse nationaliteit. Hieruit komt naar voren dat de meeste buitenlandse tandartsen uit Duitsland komen (36,2%). Op de tweede plaats geeft 23,3% van de buitenlandse tandartsen aan een Belgische nationaliteit te hebben.

Tabel 4.2: Procentuele verdeling van de groep respondenten, naar werkzaamheid in Nederland en land van herkomst, exclusief Nederlanders

Land	Werkzaam NL		Niet werkzaam NL		Totaal*	
	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage
België	54	15,7%	24	7,0%	80	23,3%
Duitsland	62	18,1%	55	16,0%	124	36,2%
Zuid Afrika	24	7,0%	4	1,2%	28	8,2%
Overig**	75	21,9%	35	10,2%	111	32,4%
Totaal	215	62,7%	118	34,4%	343	100%

* Totaal is niet gelijk aan de som van ‘Werkzaam NL en ‘Niet werkzaam NL. Er zijn een aantal respondenten waar de werkzaamheid niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen de volgende landen: Argentinië, Bulgarije, Canada, Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot Brittannië, Hongarije, IJsland, Iran, Israël, Italië, Litouwen, Moldavië, Noorwegen, Oostenrijk, Palestina, Peru, Polen, Portugal, Roemenie, Rusland, Spanje, Servië, Thailand, Tsjechische Republiek, Uruguay, Zweden en Zwitserland.

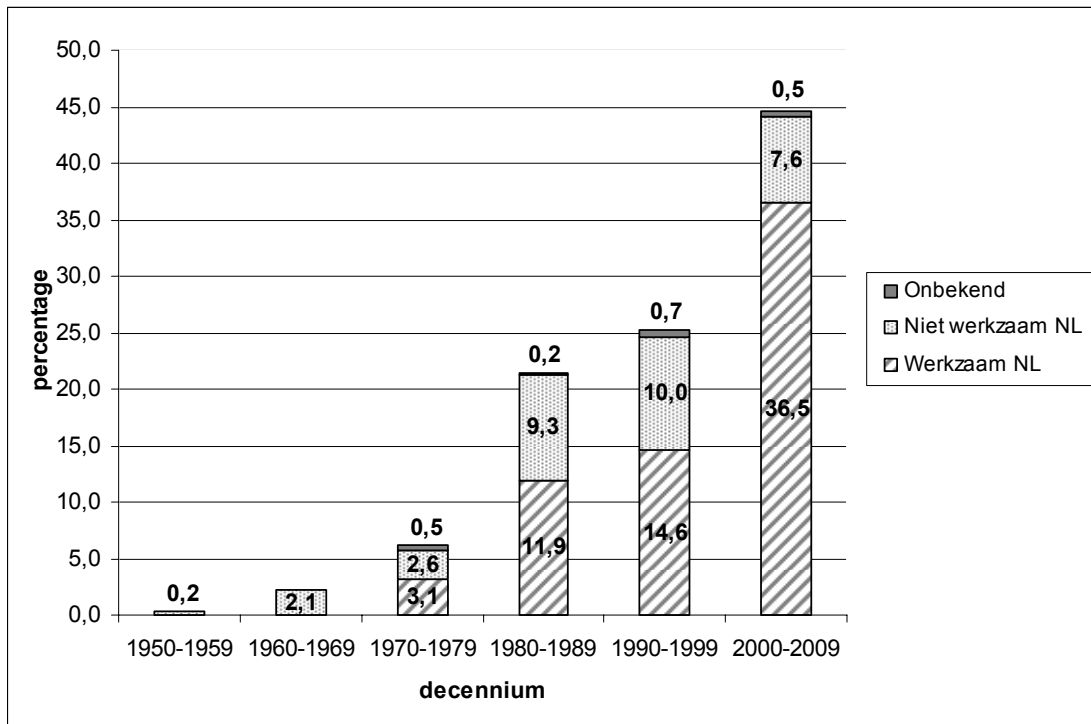
Bron: NIVEL enquête 2010

Decennium van afstuderen

Het merendeel van de respondenten heeft na 1980 het diploma behaald: in totaal 91% (zie Figuur 4.3). Daarnaast heeft ruim 45% het diploma na 2000 behaald. Van degenen die hun diploma tussen 1980 en 2000 haalden, werkt ruim de helft in Nederland. Van

degenen die hun diploma in 2000 of daarna haalden werkt 4 van de 5 respondenten in Nederland.

Figuur 4.3: Procentuele verdeling van de groep respondenten, naar werkzaamheid in Nederland en decennium waarin het diploma is behaald (de in de figuur getoonde getallen tellen op tot 100%; N=411)

Bron: NIVEL enquête 2010.

Land waar opleiding werd afgerond

De meeste respondenten hebben hun diploma in Duitsland (30,9%) of België (28,5%) behaald (zie Tabel 4.3). Daarna volgt Zuid-Afrika met 7,5%.

Ruim de helft van de respondenten met een Duits diploma werkt in Nederland en drie kwart van de respondenten met een Belgisch diploma werkt in Nederland.

Tabel 4.3: Procentuele verdeling van respondenten, naar werkzaamheid in Nederland en land waar de respondenten de opleiding hebben afgerond

Land	Werkzaam NL		Niet werkzaam NL		Totaal*	
	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage
België	88	21,3%	28	6,8%	118	28,5%
Duitsland	66	15,9%	56	13,5%	128	30,9%
Zuid Afrika	27	6,5%	4	1,0%	31	7,5%
Overig**	94	22,7%	42	10,1%	137	33,1%
Totaal	275	66,4%	130	31,4%	414	100,0%

* Totaal is niet gelijk aan de som van ‘Werkzaam NL en ‘Niet werkzaam NL. Er zijn een aantal respondenten waar de werkzaamheid niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overig vallen de volgende landen: Argentinië, Bulgarije, China, Colombia, Denemarken, Engeland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Honduras, Hongarije, IJsland, India, Indonesië, Irak, Iran, Israël, Italië, Joegoslavië, Libanon, Litouwen, Mexico, Moldavië, Nederland(n=3), Noorwegen, Oekraïne, Oostenrijk, Panama, Peru, Polen, Portugal, Roemenie, Servië, Slovenië, Spanje, Thailand, Tsjechische Republiek, Tsjecho-Slowakije, Turkije, Uruguay, USA, Venezuela, Verenigde Arabische Emiraten, Zweden en Zwitserland.

Bron: NIVEL enquête 2010.

Relatie nationaliteit en land waar de opleiding werd afgerond

In Tabel 4.1 staat de nationaliteit weergegeven die de respondenten zelf hebben ingevuld. Het is interessant om de relatie tussen de nationaliteit en het land waar men de opleiding heeft afgerond na te gaan. In Tabel 4.4 wordt deze relatie weergegeven voor respondenten die hebben aangegeven de Belgische, Duitse, Nederlandse of Zuid-Afrikaanse nationaliteit te hebben. Deze vier groepen zijn gekozen, omdat deze de meest voorkomende nationaliteiten waren die genoemd werden. Van de respondenten die de Belgische nationaliteit hebben opgegeven blijkt 97,4% in België de opleiding gevolgd te hebben. Respondenten met de Duitse nationaliteit hebben ook voornamelijk in Duitsland het diploma behaald (94,2%). Bij respondenten die de Nederlandse nationaliteit hebben opgegeven blijkt 55,1% het diploma in België te hebben behaald en 7,2% in Duitsland. Daarnaast zijn er twee respondenten die aangeven de Nederlandse nationaliteit te hebben en in Nederland gestudeerd te hebben. Om deze reden zijn deze twee respondenten niet meegenomen in de analyses in hoofdstuk 5 en 6. Tot slot blijken alle respondenten die de Zuid-Afrikaanse nationaliteit hebben opgegeven in Zuid-Afrika het diploma te hebben behaald.

Tabel 4.4: Procentuele verdeling van Belgische, Duitse, Nederlandse en Zuid-Afrikaanse respondenten, naar werkzaamheid in Nederland en land waar de respondenten de opleiding hebben afgerond

Land diploma behaald	Werkzaam NL		Niet werkzaam NL		Totaal	
	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage
Belgische nationaliteit						
België	52	66,7%	22	28,2%	76	97,4%
Irak	1	1,3%	0	0,0%	1	1,3%
Nederland	1	1,3%	0	0,0%	1	1,3%
Totaal	54	69,2%	22	28,2%	78	100,0%
Duitse nationaliteit						
Oekraïne	1	0,8%	0	0,0%	1	0,8%
Duitsland	56	46,3%	52	43,0%	114	94,2%
Hongarije	1	0,8%	0	0,0%	1	0,8%
Polen	1	0,8%	0	0,0%	1	0,8%
Roemenie	1	0,8%	0	0,0%	1	0,8%
Servië	1	0,8%	0	0,0%	1	0,8%
Slovenië	1	0,8%	0	0,0%	1	0,8%
USA	0	0,0%	1	0,8%	1	0,8%
Totaal	62	51,2%	53	43,8%	121	100,0%
Nederlandse nationaliteit						
België	35	50,7%	3	4,3%	38	55,1%
China	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Tsjechische Republiek	0	0,0%	1	1,4%	1	1,4%
Duitsland	3	4,3%	2	2,9%	5	7,2%
Engeland	0	0,0%	1	1,4%	1	1,4%
Griekenland	0	0,0%	1	1,4%	1	1,4%
Honduras	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
India	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Indonesië	0	0,0%	1	1,4%	1	1,4%
Irak	2	2,9%	0	0,0%	2	2,9%
Iran	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Israël	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Libanon	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Mexico	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Nederland	1	1,4%	1	1,4%	2	2,9%
Panama	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Zuid Afrika	2	2,9%	0	0,0%	2	2,9%
Spanje	0	0,0%	1	1,4%	1	1,4%
Zweden	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Tsjecho-Slowakije	0	0,0%	2	2,9%	2	2,9%
Turkije	2	2,9%	0	0,0%	2	2,9%
Venezuela	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Joegoslavië	1	1,4%	0	0,0%	1	1,4%
Totaal	56	81,2%	13	18,8%	69	100,0%
Zuid Afrikaanse nationaliteit						
Zuid Afrika	24	85,7%	4	14,3%	28	100,0%
Totaal	24	85,7%	4	14,3%	28	100,0%

Bron: NIVEL enquête 2010.

5 Een beschrijving van de bereikte buitenlandse tandartsen die in Nederland werkzaam zijn

In dit hoofdstuk wordt het aanbod aan buitenlandse tandartsen uiteen gezet. Beschreven wordt het aantal werkzame buitenlandse tandartsen in Nederland en het aantal dat in het buitenland werkzaam is geweest sinds zij in Nederland werken. Verder wordt beschreven het type praktijk waar men werkt, het aantal fte dat men werkzaam is en de uittredeleeftijd. Daarnaast worden ook enkele gegevens beschreven over respondenten die niet (meer) als tandarts werkzaam zijn in Nederland.

Aantal werkzame buitenlandse tandartsen

Van de responsgroep is 68% werkzaam als tandarts in Nederland en 22% in het buitenland; 10% van de respondenten is niet werkzaam als tandarts (zie Tabel 5.1). Ruim drie vierde van de respondenten die aangeven een Nederlandse nationaliteit te hebben zijn werkzaam in Nederland. Van de respondenten met een andere nationaliteit werkt bijna twee derde in Nederland. Daarnaast is 4% met een Nederlandse nationaliteit en 26% met een andere nationaliteit werkzaam als tandarts in het buitenland. Tenslotte is 14% van de respondenten met een Nederlandse nationaliteit en 9% van de respondenten met een andere nationaliteit niet werkzaam als tandarts.

Tabel 5.1: Procentuele verdeling van respondenten met Nederlandse nationaliteit, zonder Nederlandse nationaliteit en beide groepen tezamen, naar werkzaamheid en registratie voor of na 2000

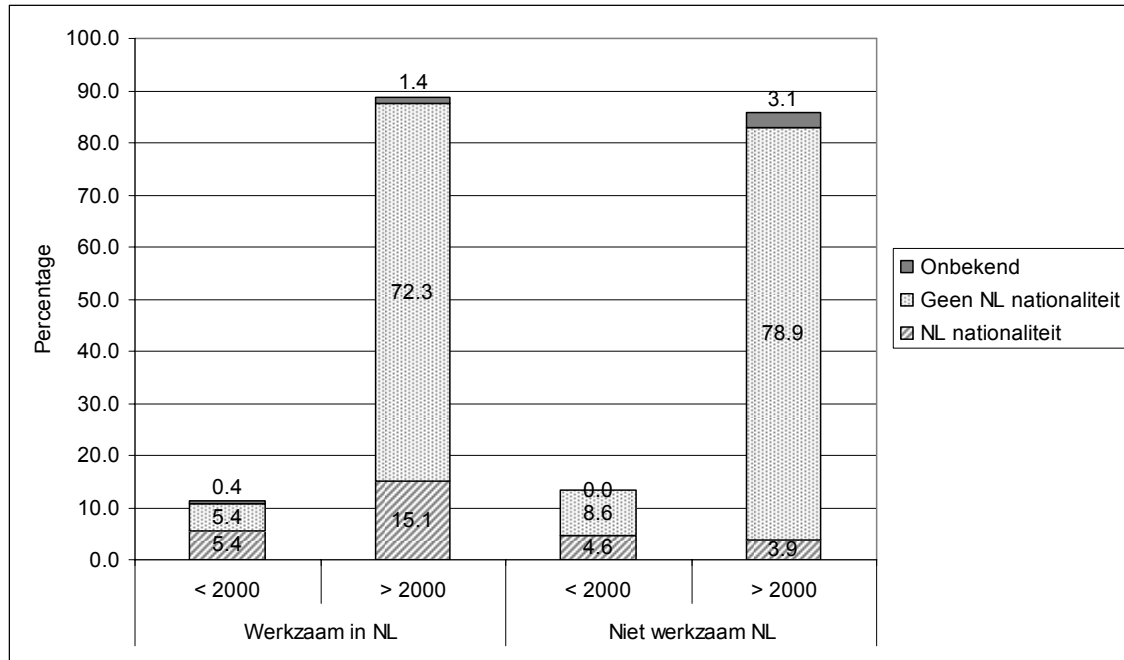
	NL nationaliteit			Geen NL nationaliteit			Totaal*		
	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal
Niet werkzaam	10%	3%	14%	2%	7%	9%	3%	7%	10%
Werkzaam in buitenland	0%	4%	4%	1%	22%	26%	1%	19%	22%
Werkzaam in Nederland	21%	59%	82%	4%	59%	65%	7%	58%	68%
Totaal	31%	66%	100%	8%	89%	100%	12%	84%	100%

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'NL nationaliteit' en 'Geen NL nationaliteit'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

Bron: NIVEL enquête 2010

Figuur 5.1 laat zien dat de meeste respondenten zich tussen 2000 en 2010 hebben geregistreerd als tandarts. Het is mogelijk dat tandartsen die zich voor 2000 hebben ingeschreven inmiddels weer uitgeschreven zijn en niet langer werkzaam zijn in Nederland.

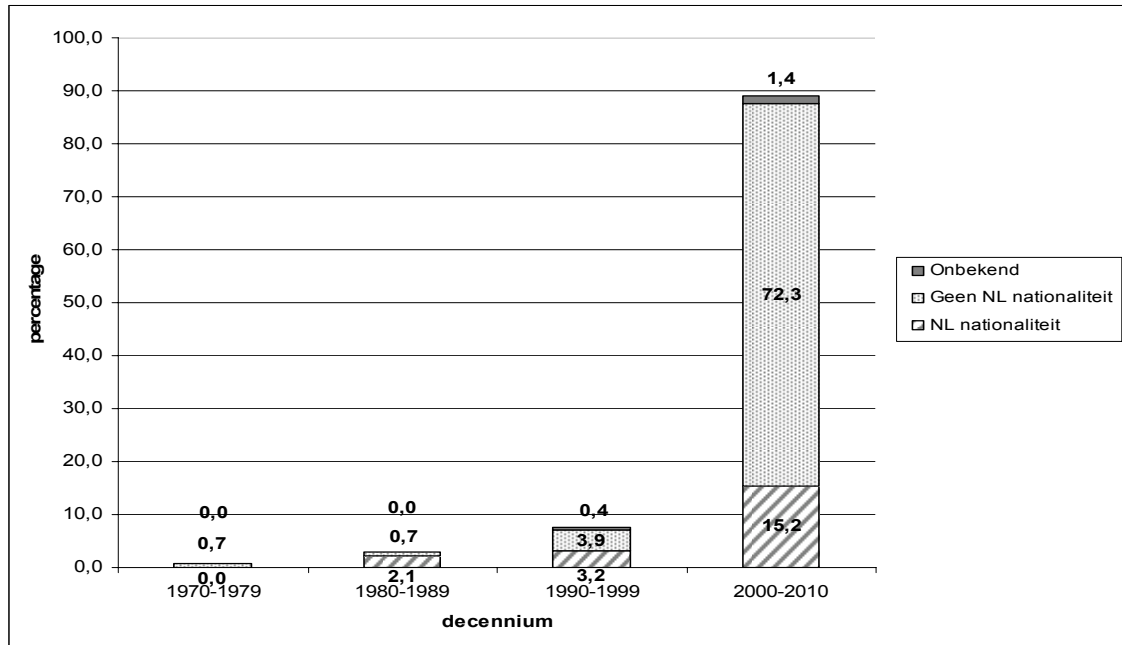
Figuur 5.1: Procentuele verdeling van de groep respondenten werkzaam in Nederland, naar nationaliteit en jaar van registratie (de in de linkerhelft van de figuur getoonde getallen tellen op tot 100%; N=272), en idem voor de groep niet werkzaam in Nederland (de in de rechterhelft van de figuur getoonde getallen tellen op tot 100%; N=128)

Bron: NIVEL enquête 2010.

Figuur 5.2 laat zien dat de meeste respondenten (89%) tussen 2000 en 2010 als tandarts werkzaam werden in Nederland.

Figuur 5.2: Procentuele verdeling van de groep respondenten die op dit moment werkzaam zijn in Nederland, naar nationaliteit en het decennium waarin men als tandarts in Nederland ging werken (de in de figuur getoonde getallen tellen op tot 100%; N=282)

Bron: NIVEL enquête 2010.

Relatie jaar van diplomering en jaar van registratie in Nederland

De relatie tussen jaar van diplomering en registratie in Nederland is niet op het niveau van jaartallen weer te geven. We hebben gekozen voor een groepering per decennium. In Tabel 5.2 is te zien dat ongeacht het decennium waarin men het diploma haalde, de meeste tandartsen zich pas na 2000 registreerden. Uitzondering zijn degenen die tussen 1960 en 1969 hun diploma haalden, waarvan de meesten zich registreerden in de periode tussen 1970-1979. Verder blijkt dat het grootste aandeel van de buitenlandse tandartsen (N=183) na 2000 het diploma behaalde en zich dus ook in die periode registreerde. Onderverdeeld naar de twee landen waar de meeste tandartsen hun diploma behaalden blijkt:

- Bij de Belgische tandartsen is globaal hetzelfde beeld te traceren als bij de totale populatie. De meesten hebben hun diploma gehaald na 2000 en zich toen ook geregistreerd (N=31). En ook bij hen heeft zich ongeacht de periode van diplomering het grootste aandeel pas na 2000 geregistreerd in Nederland.
- Bij de Duitse tandartsen zien we dat het grootste aantal registraties afkomstig is van de gediplomeerden in de voorgaande periode 1990-1989. Voor het overige komt het beeld weer overeen met de relaties bij de totale populatie buitenlandse tandartsen.

Tabel 5.2: Aantal buitenlandse tandartsen, Belgische tandartsen en Duitse tandartsen, naar jaar waarin het diploma behaald werd en naar jaar van registratie in Nederland

Diploma behaald in	Jaar van registratie in Nederland				
	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2009
Alle buitenlandse tandartsen					
1960-1969	1	4	2		1
1970-1979		2	1	2	20
1980-1989			9	17	60
1990-1999				10	91
2000-2009					183
Belgische tandartsen					
1960-1969					
1970-1979			1	1	5
1980-1989			3	5	16
1990-1999				2	12
2000-2009					31
Duitse tandartsen					
1960-1969					
1970-1979					8
1980-1989				3	27
1990-1999				1	41
2000-2009					34

Bron: NIVEL enquête 2010

Relatie jaar van diplomering, jaar van registratie in Nederland en jaar waarin men gaat werken in Nederland

In Tabel 5.3 is nagegaan in welke periode buitenlandse tandartsen hun diploma haalden, zich registreerden en werkzaam werden in Nederland. Deze gegevens betreffen alleen degenen die nu werkzaam zijn in Nederland. Ongeacht de periode waarin men het diploma haalde, hebben de meesten zich na 2000 geregistreerd en zijn ze ook aan het werk gegaan. Het aandeel van de buitenlandse tandartsen dat na 2000 zowel het diploma haalde, zich registreerde en aan het werk ging is veruit het grootst. Bij de Belgische en Duitse tandartsen die in Nederland aan het werk gingen, zien we hetzelfde beeld als bij de totale populatie.

Tabel 5.3: Aantal buitenlandse tandartsen, Belgische tandartsen en Duitse tandartsen, allen werkzaam in Nederland, naar jaar waarin het diploma behaald werd, jaar van registratie in Nederland en jaar waarin men in Nederland is gaan werken

Jaar van registratie in NL	Diploma behaald in 1970-1979				Diploma behaald in 1980-1989			Diploma behaald in 1990-1999		Diploma behaald in 2000-2009
	Jaar in NL werkzaam				Jaar in NL werkzaam			Jaar in NL werkzaam		Jaar [in NL] werkzaam
	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2009	1980-1989	1990-1999	2000-2009	1990-1999	2000-2009	2000-2009
Alle buitenlandse tandartsen										
1970-1979	2		1							
1980-1989			1		7	1				
1990-1999						12		6		
2000-2009				11			30		52	151
Belgische tandartsen										
1970-1979										
1980-1989					2					
1990-1999			1			2		1		
2000-2009				5			10		8	26
Duitse tandartsen										
1970-1979										
1980-1989										
1990-1999						2		1		
2000-2009				3			10		19	25

Bron: NIVEL enquête 2010.

In het buitenland gewerkt sinds men werkzaam is in Nederland

In totaal geven 116 (40,4%) respondenten aan in het buitenland werkzaam te zijn geweest sinds zij in Nederland werkzaam zijn geworden.

Van de respondenten die op dit moment werkzaam zijn in Nederland geeft 19% van degenen met een Nederlandse nationaliteit en 47% van degenen met een andere nationaliteit aan, dat zij sinds zij werkzaam zijn in Nederland nog in een ander land gewerkt hebben als tandarts (zie Tabel 5.4).

Respondenten met de Nederlandse nationaliteit geven aan voor gemiddeld 4,7 jaar (N=11, sd=4,5) in het buitenland werkzaam te zijn geweest. Hiervan zijn de meeste (N=4) echter voor 1 jaar in het buitenland werkzaam geweest. Respondenten met een andere nationaliteit geven aan voor gemiddeld 10,3 jaar (N=99, sd=9,5) in het buitenland werkzaam te zijn geweest. De meeste hiervan zijn voor 1 (N=10) of 2 (N=10) jaar in het buitenland werkzaam geweest.

Tabel 5.5 geeft weer in welk land de respondenten die in het buitenland werkzaam zijn geweest, hebben gewerkt. Respondenten met een Nederlandse nationaliteit hebben in verschillende landen gewerkt, waaronder België, Duitsland, Engeland, Indonesië, Irak, Iran, Kenia, Libanon, Mexico en Turkije. De meeste respondenten met een andere nationaliteit (37%) hebben in Duitsland gewerkt. België neemt de tweede plaats in met

30% van de respondenten die daar werkzaam zijn geweest. Zowel bij tandartsen met een Nederlandse als met een andere nationaliteit betreft het vooral degenen die zich vanaf het jaar 2000 geregistreerd hebben.

Daarnaast zijn er 26 (9%) respondenten die aangeven minder dan 0,5 fte te werken in Nederland en daarnaast in 2009 of 2010 werkzaam te zijn geweest in het buitenland. Het kan zijn dat deze 26 respondenten zowel in het buitenland als in Nederland werkzaam zijn. Dit is aannemelijk omdat deze personen niet voltijd in Nederland werkzaam zijn. Van deze 26 respondenten geven 14 aan werkzaam te zijn in België, 11 in Duitsland en 1 in Griekenland.

Tabel 5.4: Procentuele verdeling van respondenten met Nederlandse nationaliteit, zonder Nederlandse nationaliteit en beide groepen tezamen, naar werkzaamheid in een ander land en registratie voor of na 2000

In een ander land gewerkt	NL nationaliteit (N=57)			Geen NL nationaliteit (N=222)			Totaal (N=284)*		
	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal**	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal**	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal**
Ja	7%	12%	19%	3%	43%	47%	4%	37%	41%
Nee	19%	60%	81%	4%	47%	53%	7%	50%	59%
Totaal	26%	72%	100%	7%	90%	100%	11%	86%	100%

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'NL nationaliteit' en 'Geen NL nationaliteit'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Totaal is niet gelijk aan de som van 'Registratie <2000' en 'Registratie >2000**'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

Bron: NIVEL enquête 2010.

Tabel 5.5: Procentuele verdeling van respondenten met Nederlandse nationaliteit, zonder Nederlandse nationaliteit en beide groepen tesamen, naar land waar zij eerder werkzaam waren en registratie voor of na 2000

	NL nationaliteit (N=10)			Geen NL nationaliteit (N=101)			Totaal (N=111)		
	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal
	(%)	(%)	(%)*	(%)	(%)	(%)*	(%)	(%)	(%)
België	0%	10%	10%	3%	29%	32%	3%	27%	30%
Duitsland	10%	0%	10%	2%	36%	40%	3%	32%	37%
Overige**	30%	50%	80%	1%	28%	29%	4%	30%	33%
Totaal	40%	60%	100%	6%	92%	100%	9%	89%	100%

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Registratie <2000 en 'Registratie >2000**. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Onder overige vallen de volgende landen: Oostenrijk, Bulgarije, Engeland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Indonesië, Irak, Iran, Israël, Kenia, Libanon, Mexico, Moldavië, Polen, Roemenie, Zweden, Thailand, Turkije, Amerika, Zwitserland.

Bron: NIVEL enquête 2010.

Type praktijk waar buitenlandse tandartsen werken

Uit Tabel 5.6 blijkt dat de helft van de respondenten met een Nederlandse nationaliteit een eigen praktijk heeft of mede eigenaar is. Daarnaast geeft 34% aan dat men in dienstverband werkt in een praktijk. De meeste respondenten met een andere nationaliteit (37%) geeft aan in dienstverband te werken in een praktijk. Vervolgens heeft 30% van de respondenten met een andere nationaliteit een eigen praktijk of is men mede eigenaar. Andere typen praktijk die men aangeeft bij de categorie 'anders', zijn: implantoloog (n=1), orthodontist (n=1), specialist in opleiding (n=1), werkzaam in een ouderenverzorgingstehuis (n=1), in een ZBC (n=1), tandarts kliniek (n=2), docent of werkzaam op een Universiteit (n=4) en werkzaam in een ziekenhuis (n=6).

Tabel 5.6: Procentuele verdeling van respondenten met Nederlandse nationaliteit, zonder Nederlandse nationaliteit en beide groepen tezamen, naar type praktijk en registratie voor of na 2000

Type praktijk	NL nationaliteit (N=58)			Geen NL nationaliteit (N=219)			Totaal (N=282)		
	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal*	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal*	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal*
Eigen praktijk of mede eigenaar	22%	28%	52%	5%	23%	30%	9%	24%	34%
Dienstverband in een praktijk	2%	33%	34%	1%	35%	37%	1%	34%	37%
Werkzaam in een tandartsen centrum (eigendom tandarts)	0%	3%	3%	0%	13%	13%	0%	11%	11%
Werkzaam in een tandartsen centrum (eigendom niet-tandarts)	0%	3%	3%	0%	12%	12%	0%	11%	11%
Locum	0%	2%	2%	0%	0%	0%	0%	1%	1%
Anders	2%	3%	5%	0%	6%	7%	1%	6%	6%
Totaal	26%	72%	100%	7%	90%	100%	11%	86%	100%

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'Registratie <2000' en 'Registratie >2000'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

Bron: NIVEL enquête 2010.

Aantal fte werkzaam

Gemiddeld werken buitenlandse tandartsen 0,79 fte. Zij wensen om iets minder te werken, namelijk 0,77 fte (zie Tabel 5.7). Buitenlandse tandartsen met een Nederlandse nationaliteit werken gemiddeld 0,84 fte. Zij wensen echter om gemiddeld minder fte werkzaam te zijn, namelijk 0,79 fte. Gemiddeld werken de buitenlandse tandartsen met een andere nationaliteit 0,77 fte, wat lager ligt dan het gemiddeld aantal fte van hun collega's met de Nederlandse nationaliteit. Het gewenste aantal fte bij de buitenlandse tandartsen met een andere nationaliteit is hetzelfde als men nu werkzaam is (0,77 fte).

Tabel 5.7: Procentuele verdeling van respondenten met Nederlandse nationaliteit, zonder Nederlandse nationaliteit en beide groepen tesamen, naar huidige en gewenste werkzaamheid in fte en registratie voor of na 2000

	NL nationaliteit			Geen NL nationaliteit			Totaal		
	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal**	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal**	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal**
Huidige aantal fte									
N	14	42	57	15	197	219	30	243	281
Gemiddelde fte	0,79	0,85	0,84	0,74	0,78	0,77	0,78	0,79	0,79
SD	0,30	0,18	0,21	0,28	0,27	0,27	0,29	0,26	0,26
Gewenste aantal fte									
N	12	33	45	13	165	183	25	202	232
Gemiddelde fte	0,7	0,82	0,79	0,72	0,77	0,77	0,71	0,78	0,77
SD	0,24	0,15	0,18	0,27	0,24	0,25	0,25	0,23	0,24

*Totaal is niet gelijk aan de som van 'NL nationaliteit' en 'Geen NL nationaliteit'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.
 Totaal is niet gelijk aan de som van 'Registratie <2000' en 'Registratie >2000'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.
 Bron: NIVEL enquête 2010

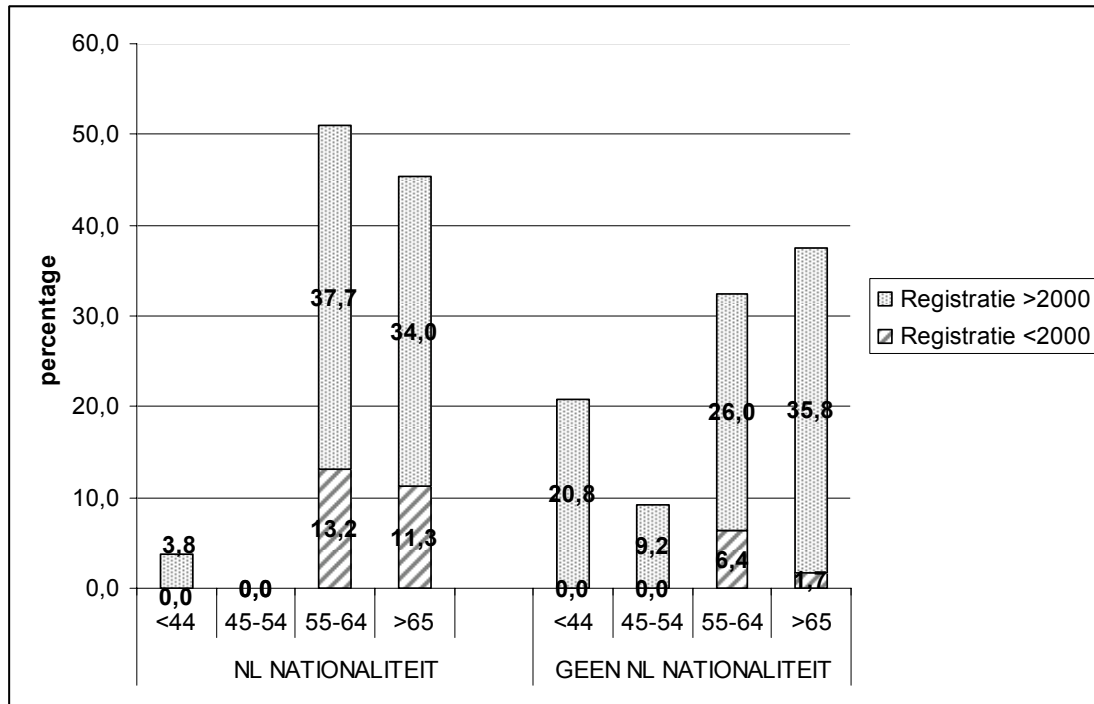
Uittredeleeftijd

In Figuur 5.3 is de verdeling van de verwachte uittredeleeftijd van de respondenten terug te vinden. Onder uittredeleeftijd wordt de leeftijd verstaan waarop buitenlandse tandartsen stoppen met werken als tandarts in Nederland. De uittredeleeftijd is dus niet gelijk aan de pensioenleeftijd. Er is gekozen voor een uittredeleeftijd, in plaats van een pensioenleeftijd, omdat een aantal buitenlandse tandartsen vroegtijdig uit Nederland vertrekken.

De meeste (51%) tandartsen met een Nederlandse nationaliteit verwachten uit te stromen wanneer zij tussen de 55 en 64 jaar zijn. Daarnaast verwacht nog eens 45% dat zij na hun 65ste uitstromen. De meeste (38%) tandartsen met een andere nationaliteit verwachten na hun 65ste uit te stromen, 32% verwacht tussen de 55 en 64 jaar uit te stromen en 21% verwacht voor hun 44ste uit te stromen.

Gemiddeld willen buitenlandse tandartsen met een Nederlandse nationaliteit op 61-jarige (sd=6,6) leeftijd stoppen met werken als tandarts in Nederland. Buitenlandse tandartsen met een andere nationaliteit willen gemiddeld op 56-jarige leeftijd uittreden. De spreiding hierin is echter groot, het varieert van 28 tot 71 jaar (sd=11,3). Mogelijk willen sommige tandartsen eerder terugkeren naar het geboorteland om aldaar verder te werken. De beweegredenen bij deze jongere uittredeleeftijd zijn niet in kaart gebracht tijdens dit onderzoek.

Figuur 5.3: Procentuele verdeling van respondenten met Nederlandse nationaliteit naar gewenste uittrede leeftijd en registratie voor of na 2000 (de in de linkerhelft van de figuur getoonde getallen tellen op tot 100%; N=53); idem voor respondenten zonder Nederlandse nationaliteit (de in de rechterhelft van de figuur getoonde getallen tellen op tot 100%, n=173)

Bron: NIVEL enquête 2010.

Respondenten ooit werkzaam als tandarts in Nederland

Van de 426 respondenten geven 136 (32%) aan op dit moment niet werkzaam te zijn als tandarts in Nederland. Van deze 136 geeft 10% aan een Nederlandse nationaliteit te hebben. Van de buitenlandse tandartsen met een Nederlandse nationaliteit, die aangaven op dit moment niet werkzaam te zijn als tandarts in Nederland, geeft 85% aan ooit in Nederland gewerkt te hebben als tandarts (zie Tabel 5.8). Van degenen met een andere nationaliteit geeft 42% aan ooit te hebben gewerkt als tandarts in Nederland.

Tabel 5.8: Procentuele verdeling van respondenten met Nederlandse nationaliteit, zonder Nederlandse nationaliteit en beide groepen tezamen, naar werkzaamheid in Nederland en registratie voor of na 2000

	NL nationaliteit (N=13)			Geen NL nationaliteit (N=118)			Totaal (N=136)		
	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal**	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal**	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal**
Ooit werkzaam geweest in NL	54%	23%	85%	3%	38%	42%	8%	37%	46%
Nooit werkzaam geweest in NL	0%	15%	15%	6%	47%	57%	5%	43%	53%
Op dit moment niet werkzaam in NL	54%	38%	100%	9%	86%	100%	13%	81%	100%

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'NL nationaliteit' en 'Geen NL nationaliteit'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Totaal is niet gelijk aan de som van 'Registratie <2000' en 'Registratie >2000'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

Bron: NIVEL enquête 2010.

De tandartsen met een Nederlandse nationaliteit die ooit in Nederland hebben gewerkt, hebben gemiddeld 10,3 jaar in Nederland gewerkt (N=11). De meesten van hen geven echter aan slechts voor één jaar of minder in Nederland werkzaam te zijn geweest. Tandartsen met een andere nationaliteit die ooit in Nederland gewerkt hebben geven aan voor gemiddeld 2,7 jaar in Nederland werkzaam te zijn geweest (N=46). Ook van deze deelpopulatie geven de meesten aan voor één jaar of minder in Nederland werkzaam te zijn geweest (N=33).

Buitenlandse tandartsen met een Nederlandse nationaliteit waren voor gemiddeld 0,76 fte werkzaam in Nederland (n=9). Buitenlandse tandartsen met een andere nationaliteit waren voor gemiddeld 0,65 fte werkzaam in Nederland (n=45).

Uit Tabel 5.9 blijkt dat de meeste tandartsen (27%) met een Nederlandse nationaliteit die ooit in Nederland hebben gewerkt werkzaam waren in een eigen praktijk, in een tandartsencentrum eigendom van een tandarts, of op een overige plek. Bij 'anders' worden de volgende werkplekken aangeduid: ziekenhuis (n=1) en universiteit (n=1). De meeste tandartsen (54%) met een andere nationaliteit die ooit in Nederland hebben gewerkt, waren toen werkzaam in een praktijk, waarbij zij in dienst waren van de praktijk. Andere typen praktijken die onder 'anders' worden vermeld zijn: universiteit (n=2), gehandicapten instelling (n=1), student (n=1), kaakchirurg (n=1), vervanger (n=1) en ziekenhuis (n=1).

Tabel 5.9: Procentuele verdeling van respondenten die ooit in Nederland werkzaam waren, met Nederlandse nationaliteit, zonder Nederlandse nationaliteit en beide groepen tezamen, naar type praktijk en registratie voor of na 2000

Type praktijk	NL nationaliteit (N=58)			Geen NL nationaliteit (N=219)			Totaal (N=282)		
	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal*	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal*	registratie < 2000	registratie > 2000	totaal*
Eigen praktijk of mede eigenaar	18%	9%	27%	2%	2%	6%	5%	2%	10%
Dienstverband in een praktijk	0%	0%	9%	2%	52%	54%	2%	46%	48%
Werkzaam in een tandartsen centrum (eigendom tandarts)	18%	9%	27%	0%	10%	10%	3%	10%	13%
Werkzaam in een tandartsen centrum (eigendom niet-tandarts)	9%	0%	9%	0%	13%	13%	2%	10%	11%
Locum	0%	0%	0%	0%	2%	2%	0%	2%	2%
Anders	18%	9%	27%	4%	10%	15%	7%	10%	16%
Totaal	64%	27%	100%	8%	90%	100%	18%	79%	100%

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'NL nationaliteit' en 'Geen NL nationaliteit'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

** Totaal is niet gelijk aan de som van 'Registratie <2000' en 'Registratie >2000'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

Bron: NIVEL enquête 2010.

6 Analyse van de bereikte buitenlandse tandartsen in het licht van de capaciteitsramingen

In dit hoofdstuk worden enkele achtergrondgegevens van deze studie beschreven, die vervolgens gerelateerd zullen worden aan gegevens uit de registratie (BIG) om enkele parameters te kunnen toelichten die van belang zijn voor toekomstramingen. Die registratiegegevens gaan slechts 10 jaar terug, omdat de registratie vóór 1998 geen historische gegevens biedt.

De registratiegegevens betreffen historische instroomgegevens van tandartsen met een buitenlandse nationaliteit. In tegenstelling tot de steekproef waar de studie op gebaseerd is, zijn in deze registratiegegevens ook degenen meegenomen die zich weer uit de registratie hebben laten doorhalen, omdat ze niet meer geregistreerd willen zijn voor de Nederlandse arbeidsmarkt. Dit is van belang om de totaalinstroom in beeld te kunnen brengen.

De achtergrondgegevens van deze studie hebben zowel betrekking op tandartsen met een buitenlandse nationaliteit en daarnaast ook tandartsen die in het buitenland hun diploma haalden. Dit zijn vaak tandartsen met een Nederlandse nationaliteit, die in België of Duitsland hun diploma halen. We hebben besloten om bij de beschrijving van parameters voor de capaciteitsramingen ons te beperken tot de tandartsen met een buitenlandse nationaliteit zodat deze groep met een Nederlandse nationaliteit niet meegenomen wordt. Voor de raming van de aantallen tandartsen die Nederland zou moeten opleiden, is dit zuiverder.

6.1 Achtergrondgegevens van deze studie

De volgende achtergrondgegevens hebben betrekking op tandartsen met een buitenlandse en een Nederlandse nationaliteit.

Arbeidsparticipatie buitenlandse tandartsen

Van alle BIG geregistreerde buitenlandse tandartsen per januari 2010 (n=1456) is 24% (n=347) niet woonachtig en/of werkzaam op het geregistreerde adres. En verder is van 47% (n=683) niet bekend of zij in Nederland als tandarts werk(t)en. De overige buitenlandse tandartsen, namelijk 29% (n=426) hebben gerespondeerd.

Van de responsgroep is 68% werkzaam als tandarts in Nederland, 15% is ooit werkzaam geweest in ons land en 17% werkte nooit als tandarts in Nederland (zie Tabel 6.1). In Tabel 6.1 zien we ook dat 18% (n=71) van de respondenten die als buitenlandse tandarts geregistreerd staan wel de Nederlandse nationaliteit heeft. De meesten van deze tandartsen (n=56) hebben hun diploma in het buitenland -vooral in België - behaald hebben. Dit is een van de verklaringen waarom een aantal tandartsen met de Nederlandse nationaliteit toch als buitenlandse tandarts geregistreerd staat. Van de respondenten met een Nederlandse nationaliteit werkt 82% (n=58) in ons land als tandarts en van degenen met een andere nationaliteit 67% (n=223). Verder werkte 3% van degenen met een Nederlandse nationaliteit nooit in Nederland, terwijl 15% wel ooit in Nederland gewerkt heeft. De meesten echter slechts voor één jaar of minder. Van degenen met een andere

nationaliteit werkte 19% nooit in Nederland en 15% heeft er ooit gewerkt. Weer geldt voor de meesten dat dit slechts voor één jaar of minder was.

Tabel 6.1: Procentuele verdeling van respondenten met Nederlandse nationaliteit, zonder Nederlandse nationaliteit en beide groepen tezamen, naar werkzaamheid in Nederland

	NL nationaliteit		Geen NL nationaliteit		Totaal*	
	N	percentage	N	percentage	N	percentage
Nooit werkzaam geweest in NL	2	3%	62	19%	72	17%
Ooit werkzaam geweest in NL	11	15%	50	15%	63	15%
Werkzaam in NL	58	82%	223	67%	287	68%
Totaal	71	100%	335	100%	422	100%

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'NL nationaliteit' en 'Geen NL nationaliteit'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

Bron: NIVEL enquête 2010.

Fte van werkzame buitenlandse tandartsen

De werkzame buitenlandse tandartsen werken gemiddeld 0,79 fte en het gewenste aantal fte is gemiddeld 0,77 (Tabel 6.2). Respondenten met de Nederlandse nationaliteit werken gemiddeld een halve dag meer (0,84 fte) dan degenen met een andere nationaliteit (0,77 fte). Het gewenste aantal fte is voor beide vrijwel gelijk, vooral de buitenlandse tandartsen met een Nederlandse nationaliteit willen liever minder werken (0,79 fte), terwijl degenen met een andere nationaliteit tevreden zijn met hun huidige omvang van de werkweek.

Tabel 6.2: Huidige en gewenste fte van werkzame buitenlandse tandartsen naar nationaliteit

	NL nationaliteit	Geen NL nationaliteit	Totaal
Huidige fte			
N	57	219	281
Gemiddelde fte	0,84	0,77	0,79
Standaarddeviatie	0,21	0,27	0,26
Gewenste fte			
N	45	183	232
Gemiddelde fte	0,79	0,77	0,77
Standaarddeviatie	0,18	0,25	0,24

Bron: NIVEL enquête 2010

Instroom naar jaren in het verleden van de onderzoekspopulatie

Van de respondentgroep kan aangegeven worden in welk jaar zij zich ingeschreven hebben (zie Tabel 6.3). Van de geregistreerden uit de twee meest recente jaren 2008 en 2009 is zoals te verwachten relatief het grootste aantal buitenlandse tandartsen nog

werkzaam in ons land. Buitenlandse tandartsen met een andere nationaliteit die in Nederland werken, hebben zich eveneens vooral in de twee laatste jaren geregistreerd. Ter vergelijking is de instroom van tandartsen met een buitenlandse nationaliteit in de BIGregistratie in Tabel 6.3 ernaast geplaatst.

In bijlage 2 is Tabel 6.4 toegevoegd, waaruit blijkt dat alle respondenten die zich voor het jaar 2001 ingeschreven hebben, niet werkzaam zijn geweest in Nederland. Van de respondenten ingeschreven na 2003 zijn er relatief veel werkzaam gebleven sinds het jaar van inschrijving.

Tabel 6.3: Procentuele verdeling van respondenten met Nederlandse nationaliteit, zonder Nederlandse nationaliteit en beide groepen tezamen, naar jaar van inschrijving; inclusief de totale instroom in het BIG-register naar inschrijvingsjaar

Inschrijvingsjaar	NL nationaliteit		Geen NL nationaliteit		Totaal*		Instroom BIGregister**
	N	percentage	N	percentage	N	percentage	
Vóór 2000	15	26,3%	15	6,9%	31	11,2%	
2000	0	0,0%	1	0,5%	1	0,4%	105
2001	10	17,5%	6	2,8%	16	5,8%	111
2002	8	14,0%	24	11,1%	32	11,5%	125
2003	3	5,3%	21	9,7%	25	9,0%	174
2004	3	5,3%	21	9,7%	24	8,6%	177
2005	1	1,8%	19	8,8%	20	7,2%	194
2006	3	5,3%	23	10,6%	27	9,7%	195
2007	2	3,5%	15	6,9%	18	6,5%	134
2008	3	5,3%	32	14,8%	36	12,9%	189
2009	9	15,8%	38	17,6%	47	16,9%	182
2010 (t/m jan)	0	0,0%	1	0,5%	1	0,4%	
Totaal	57	100%	216	100%	278	100%	

* Totaal is niet gelijk aan de som van 'NL nationaliteit' en 'Geen NL nationaliteit'. Er zijn een aantal respondenten waar de nationaliteit niet bekend van is. Bij het totaal zijn deze respondenten wel meegenomen.

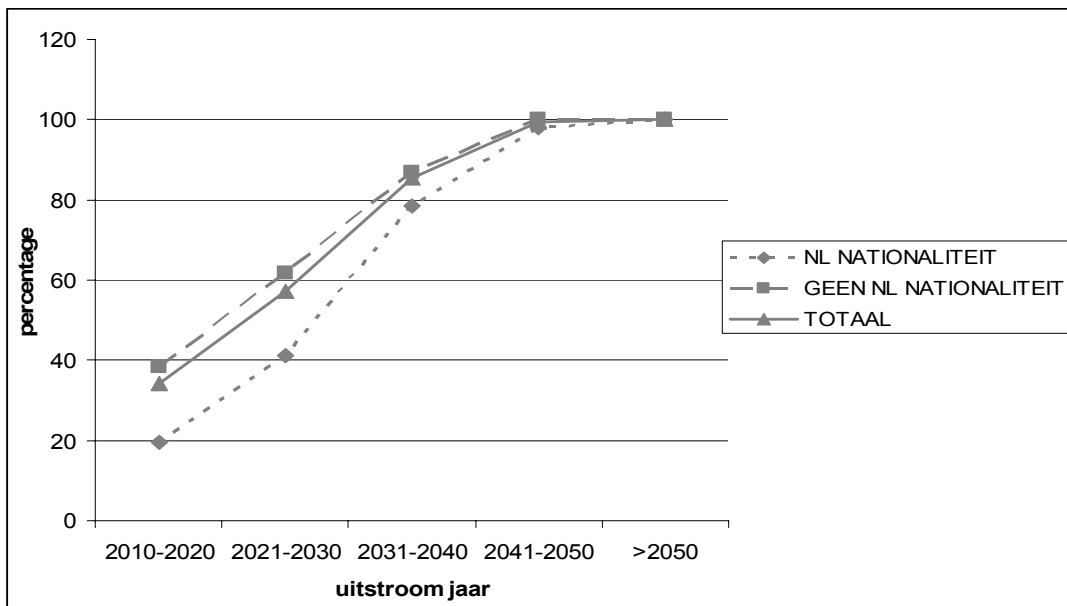
** Instroom tandartsen buitenlandse nationaliteit

Bron: NIVEL enquête 2010.

Uitstroom van werkzame buitenlandse tandartsen

Figuur 6.1 laat zien hoeveel procent van de buitenlandse tandartsen verwacht te stoppen in de komende jaren. Hieruit komt naar voren dat 34% verwacht uit te stromen tussen nu en 2020 en tussen nu en 2030 is dat 56%. Van de tandartsen met een Nederlandse nationaliteit verwacht 20% uit te stromen tussen nu en 2020 en tussen nu en 2030 is het 51%. Voor tandartsen met een buitenlandse nationaliteit ligt dit hoger, 38% verwacht namelijk tussen nu en 2020 uit te stromen en tussen nu en 2030 is dat 58%.

Figuur 6.1 Cumulatieve percentage werkzame buitenlandse tandartsen in Nederland dat verwacht uit te stromen tussen 2010 en 2055, naar nationaliteit (N=232)

Bron: NIVEL enquête 2010.

6.2 Parameters van buitenlandse tandartsen in de toekomst: 2010-2020

De volgende parameters hebben alleen betrekking op tandartsen met een buitenlandse nationaliteit.

Instroom buitenlandse tandartsen in het verleden uit de registratie

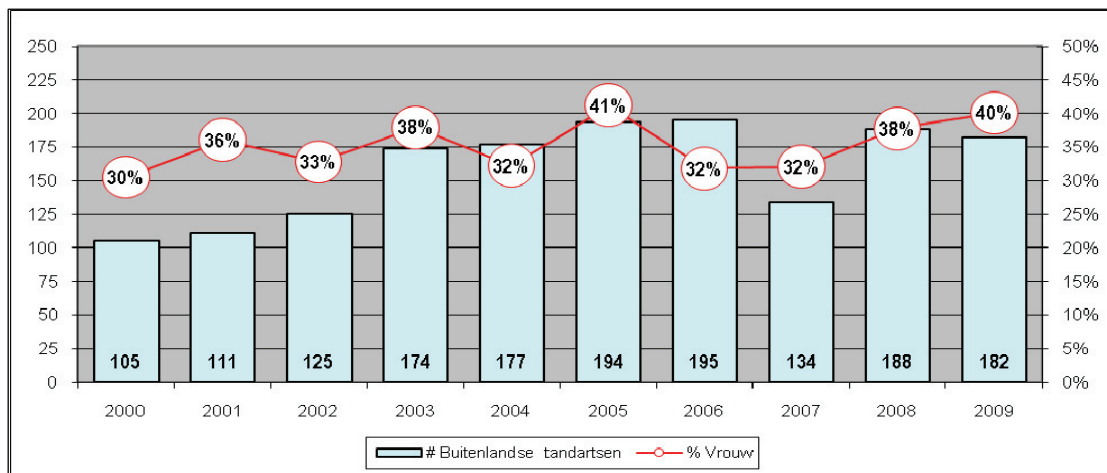
Op basis van de registratiegegevens (BIG registratie¹) is nagegaan, hoe in de afgelopen 10 jaar de instroom was van het aantal buitenlandse tandartsen². Tot 2006 is de instroom blijven stijgen, in 2007 even gezakt en het aantal lijkt daarna te stabiliseren op een instroom tussen 180 en 190 buitenlandse tandartsen (zie Figuur 6.2).

Gemiddeld genomen is de instroom in de afgelopen 10 jaar 160 buitenlandse tandartsen per jaar, maar gezien de ontwikkeling van de afgelopen 7 jaar is in de toekomst eerder een iets hogere instroom te verwachten van in elk geval 180 tandartsen per jaar. Het aandeel vrouwen in de instroom is over de afgelopen 10 jaar gemiddeld 36%. Ook bij de vrouwen is evenals bij de totale instroom de laatste 7 jaar een vrij stabiele stijging te zien.

¹ In de bepaling van instroomgegevens en rendement van buitenlandse tandartsen hebben we ons hier beperkt tot de groep die geen Nederlandse nationaliteit heeft.

² Over de periode voor 1998 konden geen historische gegevens gegenereerd worden. Er is daarom hier gekozen om naar de laatste 10 jaar terug te kijken.

Figuur 6.2: Absolute instroom buitenlandse tandartsen (buitenlandse nationaliteit volgens BIG-register) naar jaar en percentage vrouwen onder deze instroom naar jaar

Bron: BIG-register.

Rendement

Uit de arbeidsmarktgegevens die in dit onderzoek verzameld zijn, blijkt dat van de responderende buitenlandse tandartsen (N=426) er in totaal 335 geen Nederlandse nationaliteit hebben. En van deze populatie is 67% (N=223) werkzaam in Nederland (Tabel 6.1). Een klein aandeel van deze werkzamen (N=15) was echter al voor 2000 geregistreerd in Nederland. Dit aantal wordt hier in de berekening niet meegenomen, omdat we ter vergelijking de instroomgegevens (BIG, figuur 6.1) gebruiken vanaf 2000. Dit betekent dat het aantal werkzame buitenlandse tandartsen geregistreerd na 2000 in ons bestand in totaal 208 is.

De gemiddelde instroom in de afgelopen 10 jaar was 160 buitenlandse tandartsen (met een buitenlandse nationaliteit). In 10 jaar tijd is dit in totaal een instroom van 1600, waarvan er op basis van onze gegevens in elk geval 208 in Nederland werkzaam zijn. Dit betekent een rendement van minimaal 13% (208/1600).

Van de buitenlandse tandartsen die niet gerepondeerd hebben (N=1030) heeft in totaal 802 een buitenlandse nationaliteit (Tabel 3.1). Van deze non-respons is niet bekend of zij in Nederland werkzaam zijn. Als we veronderstellen dat ook van deze populatie – vergelijkbaar met de responspopulatie – nog 67% werkzaam is, dan zijn dat nog eens 537 buitenlandse tandartsen.

Dit zou betekenen, dat in totaal naast de 208 werkzame buitenlandse tandartsen er uit de non-responsgroep nog eens 537 bijkomen. Dit (mogelijk) maximale totaal van 745 in Nederland werkende buitenlandse tandartsen leidt tot een maximaal rendement van 47% (745/1600).

Bij de berekening van deze rendementen zijn wij uitgegaan van het aantal geregistreerde buitenlandse tandartsen. Als we de totale populatie van werkzame tandartsen in ons land (N=8.600; Capaciteitsraming 2009) vergelijken met de geregistreerde tandartsen in dat jaar (ruim 11.000), dan werkt 72% van de geregistreerde tandartsen. In de veronderstelling dat ook bij buitenlandse tandartsen bijna 30% van de geregistreerden niet

werkzaam is, zal ook hun aantal dalen met 30% (van 745), dus tot 536 tandartsen. Daarmee zou het maximale rendement op 34% (536/1600) uitkomen.

Instroom van nieuwe buitenlandse tandartsen in de toekomst: 2010-2020

Op basis van de gegevens in het verleden zal er bij gelijkblijvend beleid een jaarlijkse instroom van 180 nieuw erkende buitenlandse tandartsen zijn. Dit betekent dat in een periode van 10 jaar er in totaal een instroom van 1800 nieuwe buitenlandse tandartsen zou zijn.

Een deel van de buitenlandse tandartsen zal zich echter in het register laten doorhalen en op die wijze niet meer beschikbaar zijn voor de Nederlandse arbeidsmarkt. In ons onderzoek bestaat de totale populatie buitenlandse tandartsen (exclusief de Nederlanders) uit 335 respondenten en nog 802 non-respondenten. Het totaal van beide (N=1137) is het aantal dat in potentie beschikbaar is voor de Nederlandse arbeidsmarkt. De registratiegegevens uit de periode 2000 tot en met 2009 (figuur 6.1) laat een totaal zien van 1585 geregistreerden, inclusief degenen die hun naam inmiddels hebben laten doorhalen. Het verschil tussen beide geeft aan hoeveel buitenlandse tandartsen in de afgelopen 10 jaar in elk geval al uitstroonden (N=448), hetgeen 28% is van de aanvankelijk geregistreerden. Gebaseerd op deze gegevens uit het verleden kan verondersteld worden dat in 10 jaar tijd van de in totaal 1800 nieuw erkende buitenlandse tandartsen er 28% ook weer zullen uitstromen, hetgeen neerkomt op 1396 nieuwe buitenlandse tandartsen in 10 jaar.

Niet alle buitenlandse tandartsen zullen ook aan het werk gaan. Op basis van het verleden waarschijnlijk 67%, dit wil zeggen 935 buitenlandse tandartsen. Op basis van de rendementen die we berekenden en de gemiddelde werkweek van huidige werkzame buitenlandse tandartsen (0.77 fte) zou de capaciteit in 10 jaar maximaal toenemen met $(34\% \text{ van } 935) \times 0.77 \text{ fte} = 245 \text{ fte}$.

In 2020 zal de toename van nieuwe buitenlandse tandartsen dan 245 fte zijn en in 2030 490 fte.

In de evenwichts jaren voor de integrale raming, namelijk 2022 en 2028 is de instroom van nieuwe buitenlandse tandartsen dan in respectievelijk $(245 \text{ fte} + (2/10 \times 245 \text{ fte}))$ 295 fte voor 2022 en $(245 \text{ fte} + (8/10 \times 245 \text{ fte}))$ 440 fte in 2028.

Toekomstige participatie van huidige populatie

De in Nederland werkzame buitenlandse tandartsen (buitenlandse nationaliteit) (N=208) werken gemiddeld 0.77 fte. Gebaseerd op de uitstroomleeftijd van deze populatie blijkt echter dat 38% (N=79) van deze buitenlandse tandartsen voor 2020 het beroep verlaten heeft en in 2030 58% (N=121). Uiteindelijk zullen dan in 2020 nog 129 van de huidige werkzamen uit de responsgroep actief zijn, hetgeen bij een gemiddelde werkweek van 0.77 fte een capaciteit van 99 fte is.

In 2030 zullen nog 87 van de huidige werkzamen actief zijn, hetgeen bij een gemiddelde werkweek van 0.77 fte dan nog 67 fte is. Voor de beide evenwichts jaren 2022 en 2028 zal de participatie van de huidige werkzamen uit de responsgroep respectievelijk 95 fte zijn in 2022 en 81 fte in 2028.

Op basis van de intenties omtrent toekomstige arbeidsparticipatie van de in Nederland werkzame buitenlandse tandartsen kan geschat worden hoeveel de inzet zou zijn van de niet responderende buitenlandse tandartsen.

Uitgaand van hetzelfde percentage werkzamen als bij de responspopulatie (67%) zou het aantal werkzamen onder de non-responspopulatie 537 zijn. Als we verder veronderstellen dat eenzelfde percentage als bij de responsgroep het beroep voor 2020 verlaat (36%= N 193), dan blijven er nog 344 tandartsen uit de non-responsgroep over die op basis van de gemiddelde werkweek van 0.77 fte nog met een capaciteit van (344 x 0.77 fte) 265 fte in 2020 werkzaam zijn.

In 2030 zal van de non-responsgroep (N=537) op basis van de uitstroomgegevens die we kennen van de responsgroep afnemen met 58%. Dit betekent dat voor 2030 er 311 tandartsen uit de non-responsgroep het beroep verlaat. Van de non-responsgroep zouden dan in 2030 nog 226 buitenlandse tandartsen actief zijn, hetgeen met een gemiddelde werkweek van 0.77 fte dan nog 174 fte is.

Voor de twee evenwichts jaren komt de geschatte investering van de non-responsgroep dan te liggen tussen 265 fte in 2020 en 174 fte in 2030. Dit betekent in 2022 een verwachte investering van de non-responsgroep van 247 fte en in 2028 van 192 fte.

6.3 Conclusie

Bij ongewijzigd beleid zal in de periode 2010-2030 de instroom van erkende nieuwe buitenlandse tandartsen jaarlijks 180 zijn. Verondersteld kan worden dat 28% weer uitstroomt. En van de geregistreerden zal 67% naar verwachting aan het werk gaan. De gemiddelde werkweek zal op basis van het verleden 0.77 fte zijn en aangezien verwacht wordt dat het aandeel vrouwen hetzelfde blijft als in de voorgaande periode, zal ook die gemiddelde werkweek niet sterk wijzigen.

Op basis van de berekende schattingen in 2020 en 2030 konden voor de twee evenwichts jaren voor de integrale raming, namelijk 2022 en 2028 berekend worden.

Verwacht kan worden dat de instroom van nieuwe tandartsen met een buitenlandse nationaliteit bij ongewijzigd beleid in 2022 een toename van 295 fte betekent en in 2028 een toename van 440 fte.

Op basis van de uitstroomverwachting van de huidige responsgroep zal in 2022 nog een capaciteit van 95 fte van de huidige werkzamen uit de responsgroep werkzaam zijn en in 2028 zal dat 81 fte zijn.

De investering van de non-responsgroep kan maximaal geschat worden op 247 fte in 2022 en 192 fte in 2028.

Literatuur

1. www.bigregister.nl/registratie/meteenbuitenlandsdiploma/
2. Nederlandse Zorgautoriteit. Visiedocument Bekostigingstructuur mondzorg, Transparante mondzorg met vrije prijzen: de consument kiest. Maart 2009
3. Capaciteitsorgaan. Capaciteitsplan 2009 Advies Mondzorg voor de (vervolg) opleidingen tot Tandarts, Mondhygiënist, Orthodontist en Kaakchirurg. Utrecht, december 2009.
4. Persbericht Capaciteitsorgaan. Capaciteitsorgaan adviseert verruiming van de instroom in de opleidingen tot tandarts en mondhygiënist. 18 december 2009
5. <http://www.agbcode.nl/MainPage/opzoeken.aspx>

Bijlage 1 : Brief en vragenlijst

code

Naam
Adres
Plaats
Land

reference	direct line	date
VFA010/PhH//MvG	+31 302 729 762	January 24, 2010

Dear Sir / Madam,

The Ministry of Health, Welfare and Sport and RIBIZ have given us permission to contact you with the request to fill in the enclosed short questionnaire. The questionnaire has been composed for the Capacity Body (Organization for manpower planning in medical professions) to find out how many dentists are working in the Netherlands now and will be working in the near future. For this reason, we need to have insight into the group of dentists who have received their qualifications abroad. We do not have that insight now. To achieve a balance on the labour market for the profession of dentists, we need reliable figures.

This research is being done by NIVEL. We realise that questionnaires can be a burden, therefore, we will contact you only once, and we write to you personally. You have been selected for this research based on your current or former registration as a dentist in the BIG-register. The enclosed questionnaire consists of a maximum of seven essential questions, about your current labour position. They enable you to indicate amendments, if needed, to your current registration.

We kindly ask you to fill in the questionnaire and return it to us, using the enclosed prepaid envelope, **before February 15, 2010**. The collected data will be treated as confidential. The data will be processed anonymously and it will be impossible to trace the information to you personally.

The Ministry of Health, Welfare and Sport, the "Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Tandheelkunde" (Dutch Dentist Association), and the Capacity Body count on your cooperation. If you have any questions, please contact us at the addresses below.

Kind regards,

Dr. Ph. Heiligers

Telephone: +31 302 729 762 - E-mail: p.heiligers@nivel.nl

Drs. R. Kalf

Telephone: +31 302 729 711 - E-mail: r.kalf@nivel.nl

**PLEASE ANSWER ALL QUESTIONS BY CLEARLY
TICKING THE APPROPRIATE BOX OR BY FILLING IN**

1. What are your age, sex and nationality?
Date of birth: . . - . . - Gender: Man
 Woman
Nationality :
2. Where and when have you been qualified?
In: (year); in: (country)
3. Since when have you been registered as a dentist in the Netherlands?
In: (year)
4. Are you working as a dentist at the moment and, if yes, are you working in the Netherlands or abroad?
 No, at the moment I am **not working** as a dentist at all → go to question 10
 Yes, at the moment I am working as a dentist **in the Netherlands** → go to question 5
 Yes, at the moment I am working as a dentist **abroad** → go to question 10
5. Since when have you been working as a dentist in the Netherlands?
Since: (year)
6. Have you been working in other countries than the Netherlands, ever since you are working in the Netherlands?
If yes, in which country did you work the longest?
 No
 Yes, the longest from: (year) to (year) in: (country)
7. In what kind of practice or environment are you working at the moment, for the main part, as a dentist in the Netherlands?
 Own practice (owner of the practice) or fellow-owner
 Working in a practice, employed by practice owner
 Dentist employed by dental centre, foundation or ownership dentist(s)
 Dentist employed by dental centre, ownership non-dentist
 Locum
 Other:
8. For what part of a full time equivalent (FTE) are you working as a dentist in the Netherlands, and how many FTE would you prefer to be working? (NB: Full time is 100%, 0.8 FTE is 80%)
Current situation% of a FTE Preferred situation% of a FTE
9. Until what age will you expect to continue working as a dentist in the Netherlands?
Until: (year) → end questionnaire

10. Have you ever been working as a dentist in the Netherlands?
 No, I have never been working as a dentist in the Netherlands → **end questionnaire**
 Yes, I have been working as a dentist in the Netherlands
11. In which period did you work the longest as a dentist in the Netherlands?
 From: (year) to (year)
12. In what kind of practice or environment were you working, for the last time, as a dentist in the Netherlands?
 Own practice (owner of the practice) or fellow-owner
 Working in a practice, employed by practice owner
 Dentist employed by dental centre, foundation or ownership dentist(s)
 Dentist employed by dental centre, ownership non-dentist
 Locum
 Other:
13. For what part of a full time equivalent (FTE) were you working as a dentist in the Netherlands, during that last period? (NB: Full time is 100%, 0.8 FTE is 80%)
% of a FTE

THANK YOU VERY MUCH FOR YOUR COOPERATION!

Bijlage 2: aanvullende tabel bij hoofdstuk 6

Tabel 6.4: Respondenten naar jaar van registratie en het aantal jaren werkzaam in Nederland (N=266)

Jaar van BIRegistratie jaar	Aantal jaar werkzaam in Nederland																
	N	%	0 jaar	0 tot 1 jaar	1 tot 2 jaar	2 tot 3 jaar	3 tot 4 jaar	4 tot 5 jaar	5 tot 6 jaar	6 tot 7 jaar	7 tot 8 jaar	N	%	N	%	N	%
1978	1	0,4	1	0,4													
1979	1	0,4	1	0,4													
1983	2	0,8	2	0,8													
1984	1	0,4	1	0,4													
1987	2	0,8	2	0,8													
1989	1	0,4	1	0,4													
1990	3	1,1	3	1,1													
1991	2	0,8	2	0,8													
1992	2	0,8	2	0,8													
1993	2	0,8	2	0,8													
1994	2	0,8	2	0,8													
1995	2	0,8	2	0,8													
1996	2	0,8	2	0,8													
1997	3	1,1	3	1,1													
1998	1	0,4	1	0,4													
1999	2	0,8	2	0,8													
2000	1	0,4	1	0,4													
2001	15	5,6	14	5,2													
2002	31	11,7															
2003	25	9,4	1	0,4													
2004	24	9,0															
2005	20	7,5															
2006	26	9,8															
2007	17	6,4															
2008	33	12,4															
2009	45	16,9															
Allen	266	100,0															